BÜTÜN ÜLKELERİN İŞÇİLERİ BİRLEŞİN!

kitle

Fiyatı 500 Krş
23 Haziran 1978 211

haftalık sosyalist gazete

Dünya kupası ve Arjantin halkının durumu

Geçen haftalarda Arjantin'de başlayan Dünya Kupası futbol karşılaşmalarının yarattığı ilgi giderek büyüyor. Binlerce turist Arjantin'deki karşılaşmaları izlemek üzere stadyumların tribünlerini doldururken dünyanın dört bir köşesindeki milyonlarca insan da karşılaşmaları televizyon başında günü gününe takip ediyor. Kupa bir kenarda bekleye dursun, karşılaşmalar ilerledikçe heyecan fırtınası da son haddini buluyor.

Günümüzde insanlık dünyadaki politik gelişmelerle o kadar yakından ilgili ki, maçlar üzerinde yapılan tartışmalarda nerdeyse futbol kadar, takımların mensup olduğu ülkelerdeki politik rejimler de konuşulur oluyor. Son dünya kupası bu gibi sorunları daha bir gündemleştirdi. Öyle ki, maçları izleyenlerin hemen büyük çoğunluğu Arjantin'in ünlü futbolcularının ismini belki bilmiyor ama Videla'yı tanıyor; binlerce siyasi tutuklunun zindanlarda inlediğini, Arjantin halkına karşı uygulanan baskı ve terörün ne korkunç boyutlara vardığını biliyor.

Arjantin'deki askeri yönetim ise ülkedeki mevcut gerçekleri gizleyebilmek için Dünya Kupasının getirdiği imkanları elinden geldiğince iyi bir şekilde değerlendirme çabasında. Baskıcı rejime karşı dünya kamuoyundan yükselen tepkileri unutturmak için askeri yönetimin yararlanmadığı fırsat yok! 1.5 milyar insana hitap eden televizyonu bunun için kullanmak istiyor. Televizyon ekranlarına yansıtacağı sahte görüntülerle göz boyayacağını sanıyor. Ama yine de Fransız televizyonunun aksettirdiği görüntülerde olduğu gibi "kayıp" tutuklu ailelerinin yaptığı gösterileri kameralardan saklayamıyor.

Karşılaşmaları izlemek üzere Arjantin'e akan binlerce turist, cunta açısından hem bir döviz kaynağı, hem de ülkedeki sahte imajları dünya kamuoyuna götürüp rejimi temize çıkaracak bir araç olarak görülüyor. Askeri yönetim bunun için neler yapmıyor ki? Turnuva başlamadan önce Buenos Aires havaalanını restore ettiriyor, caddeleri genişletip güzelleştiriyor. Dünya halklarını aldatmak için hiçbir masraftan kaçınmıyor. Burson-Marsteller isimli halkla ilişkiler firmasını 700 milyon dolara kiralayarak, bu ABD firmasının aracılığıyla Arjantin'in ne denli mutlu ve mürehhef bir ülke olduğunu ispat etmeye çabalıyor. Bütün bunlara rağmen hâlâ ikna olmayan turistler çıkarsa, onların halkın arasına karışıp olup bitenleri öğrenmesini engellemek için yoğun güvenlik tedbirleri alıyor, basın mensuplarının çalışmalarını sınırlandırıyor. Tabii bu güvenlik tedbirlerinin hepsi turistleri korumak bahanesi ile gerçekleştirilmek isteniyor.

Diğer taraftan dünyanın futbol devlerini karşı karşıya getiren stadyumlar yüzbinlerce Arjantinli'nin rejime duydukları tepkileri dağıtmaya yarayan ve onların sahte yollardan boşalımını sağlayan bir araçtır askeri yönetimin gözünde. Ne var ki, Arjantin halkı bu aldatmacaya kanmıyor. Cuntanın umduğunun tam tersine stadyumları demokratik sloganların atılacağı bir alan olarak kullanmaya çalışıyor. Askeri yönetim, bunun önüne geçmek için bilet gişelerinde kimlik kontrolleri yaptırıyor, seyircilerin ev adreslerini alıyor, rejim aleyhtarı slogan atacak olanları hapis cezalarıyla tehdit ediyor. Ama yine de Arjantinli emekçiler tribünlerden seslerini dünya kamuoyuna mümkün olduğunca duyurabilmek için uğraşıyorlar.

Evet cuntanın bütün gayretleri boşuna. Dünya kupası, Arjantin halkına baskı ve yoksulluktan başka birşey getirmeyen yeni rejime hizmet etmeyecek. Hiçbir propaganda aracı Arjantin halkının demokrasi özlemini geriletemeyecek. Arjantin'deki gerçekleri unutturmayacak.

Nelerdir Arjantin'in gerçekleri?

Bilindiği gibi bugünkü cunta 24 Mart 1976'da yapılan bir askeri darbe ile işbaşına gelmişti. O gün bu gündür Arjantin halkı akıl almaz bir pahalılık, işsizlik ve yoksullukla karşı karşıya bulunuyor. İşçi ücretleri sınırlandırılırken fiyatlar hızla yükseliyor. Sadece 1977 yılında gerçek ücretler yüzde 51 oranında düşmüş; yani emekçilerin yaşam düzeyleri bu oranda kötüleşmiştir. Hızlı bir tempoyla artan enflasyon, bunalımı had safhaya vardırmıştır. Ekonomik bunalım karşısında cunta bugün tam bir çaresizlik içindedir. Ne uluslararası finans kurumlarından alınan krediler, ne de yurda girmesi teşvik edilen yabancı sermaye kapitalist ekonomiyi kurtarmaya yetmemektedir. Artan yoksulluk altında ezilen emekçilerin demokratik özgürlükleri kısıtlanmakta, her türlü direnme hakları ellerinden alınmak istenmektedir. Ama bu gibi baskılar işçi sınıfının sesini yüseltmesini engelleyememektedir. Ağır cezalarla yasaklanmasına rağmen grevlerin, direnişlerin önü alınamamakta, işçi hareketi durdurulamamaktadır. 150 bin demiryolu ve metro işçisinin geçen yıl yaptıkları grev bugün de yankılarını sürdürmekte, diğer işkollarındaki işçilere ve emekçi halka örnek olmakta, onlara mücadele azmi vermektedir. Hayatın bu alanlarında sürdürülen direniş artık cuntayı giderek daha çok rahatsız etmekte ve onun temellerini sarsmaktadır.

Askeri yönetim içindeki faşist mihrakları bir kenara bırakırsak, bütün toplum kesimlerinde demokrasi özlemleri geniş bir taban bulmakta ve bu yığınsal güç, cunta içindeki farklı politik eğilimlerin çelişkilerini de keskinleştirmektedir. Demokratik muhalefetin büyümesiyle cuntadaki ılımlı ve faşist kanatların mücadelesi iyice kızışmakta ve yönetimdeki çatlaklar büyümektedir.

Askeri yönetimdeki liberal görüşler Videla ve çevresinde ifadesini bulmaktadır. Ülkenin büyüyen sorunlarıyla başa çıkamayacağını anlayan Videla kanadı bir an evvel bu sorumluluğu sırtından atmak istemekte, idarenin asker-sivil karması bir koalisyona devredilmesini savunmaktadır. Bu görüşler ordu içindeki demokrat unsurlardan da destek görmektedir. Buna karşılık CIA işbirlikçisi faşist güçler askeri yönetimdeki etkinliklerini gün geçtikçe artırmakta ve bu gidişi faşist bir darbeyle noktalamak istemektedirler.

ABD emperyalizmi, Latin Amerika'daki genel stratejisine bağlı olarak Arjantin'de de kesin hakimiyetini tesis edecek bir idare arzulamakta ve askeri yönetimdeki Pinochet taraftarı faşist generalleri darbeye teşvik etmektedir. ABD'nin de desteğiyle gücünü giderek artıran faşist kanat tam bir kukla yönetim oluşturmayı arzulamakta ve askeri yönetimi kesin kontrolleri altına almaya gayret etmektedirler. Şili tipi yeni bir darbe düzenlemek için fırsat kollayan Pinochet'ci generallerin bu tutumu Arjantin'in bütün demokratik güçlerini birlik olmaya zorlamaktadır.

1976'daki darbe sırasında ve sonrasında, ordu içindeki faşist mihraklar vahşice katliamlar düzenlemişler, halkın direnişini kan ve terörle bastırmak istemişlerdir. Katledilen 3000 ilericinin yanı sıra bir o kadar da insan "kayıp tutuklular" listesinde yer almaktadır. Yüzlerce siyasi tutuklunun yaşayıp yaşamadığı henüz belli değildir. Halâ 10 bin yurtsever ve demokrat zindanlarda yatmaktadır. Şili tipi faşist bir diktatörlük tezgahlamaya gayret eden Pinochet'ci faşist güçler kanlı metodlarını bugün de uyguluyorlar. Halk düşmanı saldırılarını halâ sürdürüyorlar; halâ iğrenç işkence tezgahlarını çalıştırıyorlar. Giderek etkinliklerini artıran faşist odakların bütün bu saldırılarla varmak istedikleri amaç, nihai bir darbe ile cuntanın diğer kanatlarınını tasfiye edip askeri yönetimin bütün iktidarını kendi ellerinde toplamaktır.

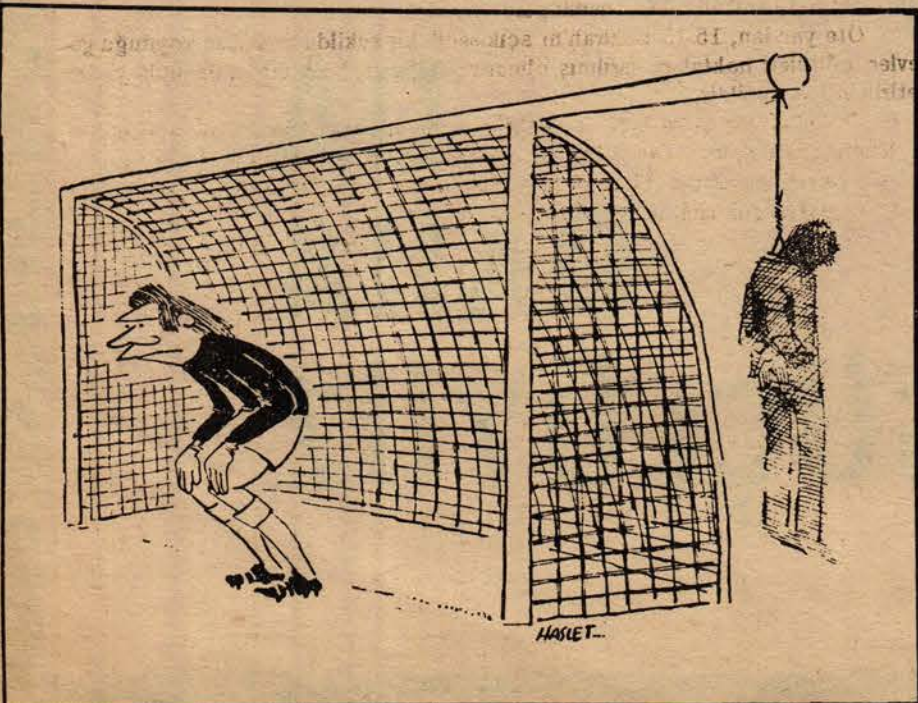
Arjantin'li emekçiler bütün bu baskılara rağmen bir kısım demokratik mevzilerini faşist saldırganlığa teslim etmemişlerdir. Yasal olarak çalışabilen demokratik kitle örgütleri, her türlü kısıtlamayı zorlayarak halkı direniş cephesine çekmektedir. Asıl önemlisi, askeri yönetimde tırmanan faşist güçler Arjantinli işçilerin öncü partisini de kapatabilmiş değillerdir. Komünist Partisi yasal varlığını korumakta, ancak bütün diğer partiler gibi faaliyetleri cunta tarafından sınırlandığı için, yarı-legal çalışmaktadır. ABD emperyalizminin, CIA'nın ve onların askeri yönetim içindeki uzantıları olan Pinochet'ci generallerin ilk hedefi Arjantin işçi sınıfının partisidir. Onlar, Komünist Partisi'nin bir an evvel kapatılmasını arzulamakta ve bütün çabalarını bu yönde yoğunlaştırmaktadırlar.

Arjantin işçi sınıfı ve onun partisi ülkenin demokrasiden yana bütün güçlerine yol göstermekte, onları şimdiki cunta yönetimini alaşağı etmek için mücadeleye çağırmaktadır. Bugün Arjantin'de ABD tarafından maniple edilen faşist güçler bir kenara bırakılırsa bütün toplum kesimlerinin isteği cunta yönetimine son verilerek asker ve sivillerden oluşen demokrat nitelikli bir idarenin vakit geçirilmeden işbaşına getirilmesidir. Arjantin işçi sınıfının öncü siyasi hareketi bütün demokratik güçleri bu hedef doğrultusunda harekete geçirmeye çalışmakta, onlara birlik önermektedir.

Cuntanın yerine demokratik bir koalisyonun geçirilmesi, artık Arjantin'de toplumun bütün demokratik güçlerini kucaklayan bir talep olmuştur. Ve bu yönelimi önlemeye ne ABD emperyalizminin ne de faşist generallerin gücü kafi değildir. Cuntadaki çatlaklar büyümekte ve onu çöküşe doğru sürüklemektedir.

Dünya kupasının hatırlattığı gerçekler bunlar... Ekranlarda milyonlarca insanı hop oturtup hop kaldıran enfes goller heyecanlı dakikalar yaşatıyor izleyenlere. Bu işin ustaları sahalarda futbol gösterileri sergiliyorlar. Ama futol karşılaşmalarının yarattığı heyecan, Arjantin halkının mücadelesini insanlığın gözünden saklayamıyor. Tersine, Dünya kupası maçları, Arjantin'deki halk düşmanı güçlerin iğrenç yüzlerinin açığa çıkartılmasına vesile oluyor. Çünkü çağımızda, spor da dahil her sosyal olay ilerlemeden yana olan güçlere hizmet ediyor...

Tribünlerin ardındaki tüyler ürpertici gerçekleri emperyalist propagandanın hiçbir aracı gizlemeye muktedir değil. Maçlar televizyonda gösterilirken, ilerici insanlık tribünlerin hemen ardındaki Ville Devoto hapishanesindeki siyasi tutukluları unutmuyor. Arjantin'in fabrikalarından, tarlalarından ve zindanlarından yükselen sesler, stadyumları dolduran yüzbinlerin gürültüsüne karışarak dünya halklarını dayanışmaya çağırıyor.

HER 15-16 HAZİRAN'DA DAHA GÜÇLÜYÜZ

15-16 Haziran genel direnişi, Türkiye işçi sınıfı hareketi için olduğu kadar, siyasi hareketimiz için de özel bir anlam taşır. Dört yıl boyunca her yükünü şevkle, heyecanla omuzladığımız; kollektif çabalarımızla geliştirip yükselttiğimiz, dışardan ve içerden ; egemen sınıflardan, revizyonist ve oportünist akımlardan gelen her türlü saldırıya karşı tüm varlığımızla koruyup savunduğumuz TSİP'in de kuruluş yıldönümüdür çünkü.

15-16 Haziran'ın TSİP'in kuruluş günü olarak benimsenmesi, kitle okurlarınca pek iyi bilindiği gibi, bir tesadüf eseri değildir; bilinçli olarak yapılmış bir seçimin ifadesidir. Çünkü siyasi hareketimizin ve onun bir ifadesi olarak TSİP'in gelişip şekillenmesinde şanlı 15-16 Haziran direnişinin derin etkileri olmuştur.

15-16 Haziran, hep belirtildiği gibi, politik yönlendiricilikten yoksun olarak, kendiliğinden patlak vermiş bir işçi hareketidir: Ama çözmekle yükümlü, başarmakla sorumlu bulunduğu görevleri Türkiye sosyalist hareketinin önüne oldukça açık seçik bir şekilde koyan bir işçi hareketi...

Türkiye işçi sınıfı, 15-16 Haziran eylemi ile, kendi bilimini kavrayıp özümseyebilecek ve devrimci bir güce dönüştürebilecek gelişkinlik düzeyine çoktan erişmiş bulunduğunu 50 yıllık geçmişine rağmen büyük ölçüde aydınlar arasında tıkanıp kalmış olan sosyalist harekete bir kez daha ve kuvvetle hatırlatmıştır. Bu kesin uyarı, bazı sosyalist çevrelerin, on yıllardan beri ayrı ayrı mecralarda gelişen işçi sınıfı hareketi ile, sosyalist hareketi bir ve aynı mecrada birleştirip kaynaştırarak devrimci hedeflere yöneltme zorunluğunu bilince çıkarmalarına yardımcı olmuştur. Böylece bu çevreler işçi sınıfına yönelmiş ve ona siyasi bilinç götürme çabaları içine girmişlerdir.

Bu yöndeki çabaların başarıya ulaşması ise, ancak belirli bir kollektivite, beirli bir örgütlülük çerçevesi içerisinde yürütülmeleri halinde mümkündür. Oysa 15-16 Haziran eylemi burjuva düzeni karşısında bağımsızlığına sahip olmayan ve proleter bir temel üzerinde yükselmeyen mevcut örgütlenme biçimlerinin hareketin ihtiyaçlarına cevap verme, onu devrimci hedeflere yöneltme yeteneğinden yoksun olduğunu ortaya koymuştur zaten. Şimdi artık her yönüyle burjuvaziden bağımsız ve ona karşıt bir örgüt; yeni tip bir parti yaratma sorunudur gündemde olan. İşçi sınıfı, 15-16 Haziran'da, bu görevin başarılmasında temel teşkil edecek güçlerin kendi bağrında hazır bulunduğunu göstermiştir.

15-16 Haziran'ın bilince çıkardığı bir başka sorun daha vardır: Temelleri daha 1920'lerde atılmış olduğu halde sürekliliğini sağlayamamış kesintilere ve dağınıklığa uğramış bilimsel sosyalist örgütlenmenin ürünü olan, aralarındaki farklılıklara rağmen temel ilkelerde anlaşmaları mümkün gözüken çeşitli sosyalist çevrelerin tek bir parti çatısı altında birleştirilmesi, sosyalist hareketin birliğinin sağlanması.. Bu sorunun çözüme kavuşturulması hem hareketin ihtiyaçlarına cevap verebilecek, onu devrimci bir politika ileyönlendirebilecek güçlü ve gelişkin bir merkezi siyasi otoritenin bir an önce oluşturulmasına imkan verecek; hem de, işçi sınıfına siyasi bilinç götürme ve onun ileri unsurlarını örgütleme yolundaki çalışmaların etkin bir şekilde yürütülebilmesi için olanakları genişletecektir.

Nihayet, bütün bu görevlerin başarılabilmesi için, 15-16 Haziran öncesinde pek itibar edilmemiş bir şeyin, bilimsel sosyalizmin kavranıp özümsenmesi ve hayata geçirilmesi, sosyalist hareketin burjuva ve küçük burjuva ideolojik etkilerinden kurtarılarak kendi bağımsız kişiliğine kavuşturulması, vazgeçilmez bir önkoşul olarak ortaya koymaktadır kendisini. 15-16 Haziran'ın kafalara vurması ile birlikte işçi sınıfına umut bağlayan çevrelerdeki yönelimler, bu bakımdan, işçi sınıfı bilimine ve enternasyonalizmine yönelimle de tamamlanmak durumundadır.

Çok daha sonraları, 16 Haziran 1974'te TSİP'i kuracak olan, dört yıllık mücadele tarihi boyunca da onun sağlam kollektivitesini oluşturan, gelişip güçlenmesinin itici güçleri durumunda bulunan kadroların 15-16 Haziran'dan çıkardıkları başlıca dersler işte bunlardır. 12 Mart'ın getirdiği acı yenilgi ve dağınıklık da bu tespit ve yönelimleri bir kez daha haklı çıkarmıştır. TSİP ise, bu değerlendirmelerin işaret ettiği yönde yürüyebildiği, gereklerini yerine getirebildiği ölçüde "toplumsal bir varlık" olabilmiştir.

Siyasi hareketimiz ve onun bir ifadesi olan TSİP, öncelikle işçi sınıfının ideolojik bağımsızlığına kavuşturulması yolunda son derece ileri adımlar atmıştır. Esas olarak onun kollektif ideolojik mücadelesi ve örgütlü politik çalışmaları ile, işçi sınıfı ideolojisi burjuva ve küçük burjuva ideolojik etkilerinden büyük ölçüde arındırılmış ve aralarına oldukça belirgin ayrım çizgileri çekilmiştir. İkinci olarak, işçi sınıfının yeni tip partisinin ne olduğu, Türkiye koşullarında nasıl inşa edilebileceği konusunda büyük mesafeler katedilmiştir; bağımsız siyasi örgütlenmenin temelleri sağlam bir şekilde atılmıştır. Buna karşılık, ayrı ayrı mecralardan akmakta olan sosyalist hareket ile işçi sınıfı hareketinin tek bir mecrada birleştirilmesi ve sosyalist hareketin birliğinin sağlanması yolunda da önemli ilerlemeler kaydedilmiş olmakla birlikte, aynı ölçüde başarılı olunamadığı açıktır. İşçi hareketi hâlâ işçi sınıfı dışındaki politik güçlerin yönlendiriciliği altındadır. Sosyalist hareket içerisinde yer alan çevre ve gruplar ise, o günden bu yana aralarındaki farklılıkların gitgide belirginleşip derinleşmesi ile, her biri kendi hattında partileşme sürecine girmiş durumdadırlar.

Sosyalist hareketimizin bu olumsuzlukları 15-16 Haziran uyarısından bu yana geçen sekiz yıl boyunca aşamayışının; güçlü bir birliğe, işçi sınıfı içinde kök tutmuş bir merkezi siyasi otoriteye kavuşturulamayışının temelinde yatan derin tarihsel ve toplumsal nedenler vardır. Ancak bunda siyasi hareketimizin ve 12 Mart sonrasının ilk sosyalist partisi olan TSİP'in de payı açıktır.

Siyasi hareketimiz ve onun bir ifadesi olarak TSIP, daha bir varlık olarak ortaya çıkıp şekillenirken, esas olarak doğru yönelimlere sahip olmakla birlikte geçmişin bazı zaaflarını da kaçınılmaz olarak bağrında taşımaktadır. Buna karşılık, 12 Mart yıllarında da mücadeleyi sürdürmekten geri durmamış kadrolardan oluşması, 12 Mart sonrasının dağınıklık ortamında ilk örgütlü çıkışı yapmış olması nedeniyle hem bir dönem kendisine umut ve güvenle bakılmış, hem de sosyalist hareketin karşı karşıya bulunduğu sorunları çözüme kavuşturması beklenmiştir kendisinden.

12 Mart sonrasında, hem yenilginin, hem de ders almış olmanın körüklediği bir otorite arayışı vardır ilerici, devrimci çevrelerde. Bu arayışın başlangıçta önemli ölçüde TSİP'e yönelmiş olduğu da bir gerçektir. Ancak, her yönüyle burjuvaziden bağımsız bir örgütlenmenin gerçekleştirilip sağlamlaştırılması görevi yerine getirilmeden yapılmış bir çıkış olan TSİP, o yapısıyla kaldırmaya güç yetiremeyeceği ağır bir yük altına girmiştir. Bunun doğal bir sonucu olarak, hareketin karşı karşıya geldiği sorunlara vaktinde ve doğru çözümler getirmede çoğu kez yetersiz kalması, hem kendisine karşı beslenen umutların giderek zayıflamasına yol açmış, hem de bölünmelerin kaynaklandığı temeli oluşturmuştur.

TSİP 1. Kongresi, bütün bu olumsuzlukların, eksiklerin ve hatta zaafların esas nedenini doğru bir şekilde teşhis etmiştir. *"Bir bilim olan sosyalizmi, işçi sınıfı bilimini yeterince kavramamış olmak; en önemlisi, onun önemini kavramaktan uzak olmak!"* (GYK Raporu s. 30-31) Bütünfaaliyetlerde belirleyici olması kaçınılmaz olan bu temel eksiklik, örgütsel ve politik sorunlara yaklaşımda da, gene GYK raporunda belirtildiği gibi (s. 19-30), bilimselliğin yerine *faydacılığın (utilitarizm)* baskın çıkmasında ifadesini bulmuştur.

"Bilimi yeterince kavramamış olmak, onun önemini kavramaktan uzak olmak!" İşte siyasi hareketimizin ve TSİP'in bir dönem bağrında barındırmış olduğu bu temel olumsuzluk, aslında, Türkiye sosyalist hareketinin on yıllardan beri karakteristik hale gelmiş bulunan bir özelliği, geçmişin genç kuşaklara devrettiği bir mirastır. 12 Mart yıllarında gelişip şekillenmiş bir hareketin başlangıçtaki bu eksikliği, o dönemin ideolojik birikim yetersizliğinden ötürü, belki bir dereceye kadar mazur görülebilir. Ancak bu zaaf, bunca deney ve bilgi birikimine rağmen bugün de siyasi hareketimiz dışındaki çizgilerin hemen hepsinde görülmektedir. Üstelik artık ' bilimi yeterince kavramamış olmak, onun önemini kavramaktan uzak olmak" şeklinde değil, düpedüz ideolojiyi önemsememek şeklinde sürüp gitmekte ve sağlı sollu bütün oportünist akımlara temel teşkil etmektedir.

Buna karşılık siyasi hareketimizin, hem kendisinin, hem de sosyalist hareketin karşılaştığı sorunlara çözümler getirebilen, gelişkin yaklaşımlarda bulunabilen; kendi kendini aşma ve yeniden şekillendirme yeteneğine sahip dinamik bir yapısı vardır. Geçmişte ortaya atmış olduğumuz birçok şiar ve önerinin bugün başka çizgilerce de benimsenir olması, bu gerçeğin açık bir göstergesidir.

İlginçtir ki, siyasi hareketimizin bu olumlu gelişiminde hemen her Haziran bir kilometre taşını simgelemektedir. 16 Haziran 1974'te TSİP'in kuruluşu ile yapılan sıçramadan bir yıl sonra, 1975 Haziranında, yıllardan beri benimsenen Dr. Hikmet Kıvılcımlı'nın dünya görüşünün eleştirisi hazırlanmıştır. Bu çalışma, mevcut kollektivitenin kendi kendini aşma yeteneğine sahip bulunduğunun en açık ifadesi olmuştur. 1976 Haziranına gelindiğinde TSİP 1. Kongresi yapılmış bulunmaktadır. 1. Kongre, geçmişin özeleştirisi ile, kabul ettiği program ve kongre kararları ile, hem sosyalist hareketin başlıca ideolojik sorunlarına en ileri çözüm ve perspektifleri getirmiştir, hem siyasi hareketimiz içerisindeki ideolojiye önem vermeyen, faydacı eğilimlerin, hem de TSİP içerisinde uç veren oportünist ve entrist "ilerlemeci"liğin yenilgiye uğratıldığı bir platform olmuştur. Bunun üzerine, "ilerleyenler" Mayıs - Haziran aylarında TSİP'i terketmişlerdir. 1977 Haziranı ise "ilerleme" oportünizmine karşı alınacak tavır konusunda TSİP içerisindeki ideolojiye önem vermeyen uzlaşmacı unsurlara karşı mücadelenin başarıyla sonuçlandırıldığı ve "İDD" eleştirisinin yayınlanması kararının alındığı bir başka sıçramanın tanığıdır. Nihayet 1978 Haziranında, siyasi hareketimiz, şimdiye kadar karşılaştığı en önemli tehlikelerden birisi olan tasfiyecilik girişimini de başarıyla savuşturmuş bulunmakta ve yıllardan beri izleyegeldiği doğru, bilimsel hat üzerinde ilerlemektedir. Görüldüğü gibi, "Her 15-16 Haziran'da Daha Güçlüyüz!" şiarı, bir ajitasyon deyimi olmaktan öte, siyasi hareketimizin geçirdiği arınmalarla ve kaydettiği aşamalarla içeriği zenginleşmiş bir şiardır.

Bugün artık siyasi hareketimiz ile onun bir ürünü olan TSİP'in yolları ayrılmış bulunmaktadır. Sağ likidasyonculuk, siyasi hareketimizi tasfiye etme girişiminde başaramadığını, içini boşaltmak ve ilerlediği bilimsel hattan ayırmak suretile TSİP'i tasfiye etmede başarmıştır. TSİP şimdi tamamen bir tasfiyeci sağ oportünist koalisyonun; partiyi neredeyse çöküntüye uğratan ve 1. Kongrede özeleştirisi yapılan hataların, zaafların sorumlusu olan ve özeleştiriden sonra da bunları aşma yeteneğini gösteremeyen kuruluş döneminin *'yönlendirici unsurlarının"* (GYK Raporu s. 22) "yönlendiriciliği altındadır; *"işçi sınıfı bilimini yeterince kavramamış"* olan, *"en önemlisi de, onun önemini kavramaktan uzak '* olan, *"faydacılığı temel ilke"* (s.30) edinmiş unsurların yönlendiriciliği altında...

Gerçi tasfiyecilik TSİP'i bilimsel rayından çıkarıp sağ oportünist bir hatta sokmayı başarmıştır. Ama bu hat çok önceleri, bu konuda çok daha tecrübeli ve yetenekli güçlerce işgal edilmiştir zaten. Bu nedenle, bağımsız bir varlık olarak bu hatta bir ilerleme kaydetme şansıyoktur; sönüp gitmeye mahkumdur. Veya, bir *"geçiş partisi"* olmak suretiyle *"ilerleme"* kaydetme şansı vardır.

Sağ oportünizmin kesin yönlendiriciliği altında bulunan bu yeni TSİP'in bağrında, onu nispeten olumlu süreçlere zorlayabilecek bir dinamizmin gelişip gelişemeyeceğini şimdiden kestirmek güçtür. Gerçek olan, tasfiyeciliğin, işçi sınıfı sosyalizmine gönül vermiş bir hayli insanı da peşi sıra bu sağ hatta sürüklemeyi başarabildiğidir. Bu insanların sağ oportünizminin etkinlik alanında eriyip gitmelerini, hatta TSİP'in de sönüp yok olmasını önlemek için ne mümkünse yapılması siyasi hareketimizin önemli görevlerindendir.

Öte yandan, 15-16 Haziran'ın açık-seçik bir şekilde önümüze koyduğu görevler, çok ileri noktalara varılmış olmasına rağmen, hâlâ tam anlamıyla yerine getirilebilmiş değildir.

Sosyalist hareketle işçi hareketinin aynı mecrada kucaklaşıp kaynaşması sağlanabilmiş değildir. Gerçi birçok alanda sağlam köprüler kurulmuştur, ama bunlar yeterli olmaktan, bilimsel sosyalizmin işçi sınıfına öncülük etmesine imkan vermekten çok uzaktır.

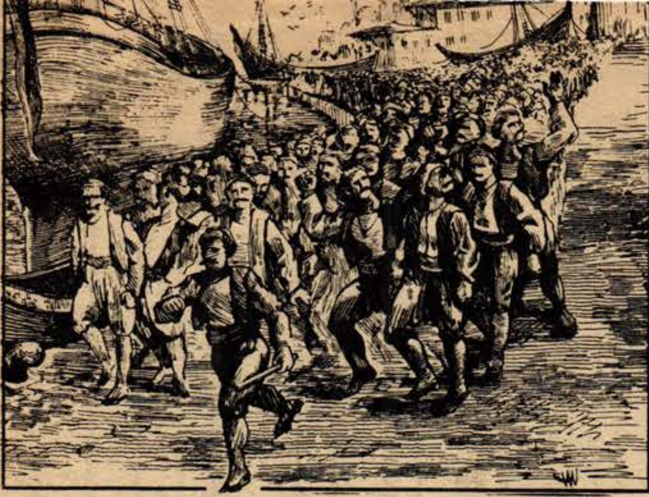
İleri işçilerin bilimsel sosyalist harekete daha fazla kazanılması ve işçi sınıfının öncü otoritesinin yaratılması, bağımsız siyasi örgütlenmesinin sağlam bir şekilde inşa edilmesi bugün de siyasi hareketimizin önünde duran en önemli görev olma özelliğini korumaktadır.

Çeşitli siyasi çizgiler arasında dağılmış bulunan ileri işçılerin çoğunluğunun tek bir devrimci partinin çatısı altında birleştirilmesi ve sosyalist hareketin birliğinin sağlanması da kendisini her geçen gün artan bir zaruret olarak ortaya koymaktadır.

Nihayet, bunlara temel teşkil edecek olan ideolojik gelişime daha büyük bir hız kazandırılması; işçi sınıfı hareketi üzerindeki burjuva ve küçük burjuva etkilerin ifadeleri olan oportünist ve revizyonist akımların ideolojik mücadele ile yenilgiye uğratılması; işçi sınıfı biliminin ve enternasyonalizminin kitleler arasında yaygınlaştırılıp benimsetilmesi gerekmektedir.

İşte bu görevleri başarabildiğimiz ölçüde önümüzdeki yıllarda da "Her 15-16 Haziran'da Daha Güçlüyüz!" diye haykırmaya hakkımız olacaktır.

Türkiye burjuvazisinin

1872 yılında Tersanede yapılan Türkiye'nin ilk grevi

Uzlaşmaz çelişkilere sahip sınıfların varlığı ile belirlenmiş olan kapitalist toplumda, çıkarları birbirine aykırı sınıf ve tabakalar arasında kıyasıya bir sınıf mücadelesi sürer gider. Bu mücadele, sömürü ve baskı düzeni yıkılıncaya kadar, çeşitli aşamalarda çeşitli uzlaşmalarla sonuçlanır. İşte, işçi sınıfı ve emekçi halk güçlerinin mücadeleleri ile burjuvaziyi zorladıkları bu uzlaşmaların yasal ifadeleri, kapitalist hukuk istemi içerisinde demokratik, ilerici, halkçı bir hukuk sektörünün doğmasına yol açar.

Halk eylemiyle yaratılan ve içinde bulundukları hukuki sistemin genel anlamına ters düşen bu yeni hukuki ilişkilerin oluşturduğu kesime karşı-hukuk adı verilir. Zayıftan yana, ekonomik eşitsizliği telafi edici birçok tedbirler, devletin hukuk sistemi içerisinde yerlerini almış olmakla birlikte, yine de birer istisna, kapitalist hukuk sisteminin bir çeşit ihlali niteliğindedirler.

Karşı-hukuk, kapitalist hukukun işlevine ve amacına aykırı bir karakter taşımakla birlikte, gene de onun bir parçasını oluşturur. Kapitalist hukukun özünü değiştirmez; onun içinde bir çelişki unsuru olarak varolur. Kapitalist hukuk, karşı-hukuku da içermesine rağmen belli bir iç uyuma sahiptir ve gene burjuvazinin sınıf egemenliğinin güvencesi olan kapitalist hukuktur.

Karşı-hukuk ise, İleri kapitalizmin veya burjuva demokrasisinin ihsan ettiği bir haklar toplamı değil, tersine, emekçi sınıfların politik ve demokratik mücadelelerinin yükselme dönemlerinin, egemen sınıflarla giriştikleri büyük çatışmaların bir ganimetidir.

Bk: Gerçekte ve Eylemde Hukukun Payı;
Monique-Roland Weyl;
Konuk Yay. 1975; S.136-165

19. yüzyılda Osmanlı İmparatorluğu'nda dışa bağımlı olarak gelişen kapitalist üretim ilişkileri sonucu işçi sınıfı da güçlenmeye başlamıştı. Liman şehirlerinde çöreklenmiş komprador burjuvazi ve Çarlık Rusyası ile birlikte kapitalist Avrupayı Doğudan kuşatan feodal Osmanlı İmparatorluğu'nun despot padişahları ise, işçi sınıfı üzerinde korkunç bir baskı sürdürüyorlardı. 1830'larda çalışma ve yaşam koşullarının ağırlığına karşı başlayan işçi eylemleri üzerine 1845 yılında çıkarılan polis Nizamnamesinin 12. maddesi, grev ve toplu hareketlerde bulunmaya yönelik tüm işçi birliklerini yasa dışı ilan ediyor, zaptiyeye bu tür birlikleri izleyip sindirmeyi görev olarak veriyordu. Osmanlı İmparatorluğu'nda kurulan ilk bağımsız işçi cemiyetinin 1895'lerde kurulan Gizli Osmanlı İşçi Cemiyeti olduğu bilinmektedir. 1871 yılında kurulan Ameleperver Cemiyeti ve benzeri kuruluşların, İstanbul'un "hayırsever" (!) sosyetesince oluşturulan hayır cemiyetleri niteliğinde olduğu bazı araştırmacılar tarafından ileri sürülmektedir. 1871'de ilan edilen I. Meşrutiyet çok kısa sürmüş, hemen arkasından despot padişah II. Abdülhamid aydınlarla birlikte tüm emekçiler için baskı, terör ve şiddetle dolu 36 yıllık bir istibdat dönemi başlatmıştır. Bu dönem işçi sınıfımızın nicel olarak güçlenip, sınıf niteliğini kazanmaya başladığı bir dönemdir. İlk önemli sendikalaşma çalışmaları Abdülhamid istibdadına rağmen gizli olarak bu dönemde gerçekleştirilmiş; 1872 Beyoğlu Telgraf işçilerinin grevi, 1872 tersane grevi, Ömerli-Yarımburgaz tren işçilerinin grevi, 1875 Sirkeci hamalları grevi, 1876 araba işçileri grevi bu dönemin ilk önemli işçi eylemleri olmuştur. 1895'te gizli olarak kurulan Osmanlı Amele Cemiyeti'nin işçi sınıfımız içinde yürüttüğü çalışmalar ekonomik mücadelenin örgütlenmesinin yanı sıra, Abdülhamid istibdadına karşı siyasal bir davranış biçiminde gelişmiştir. 1908 yılında II. Meşrutiyetin ilan edilmesini hazırlayan önemli faktörler arasında o dönemde girişilen çeşitli işçi eylemlerinin birbiri arkasına patlak vermesi sayılmalıdır. Meşrutiyetin ilanı ile birlikte işçi sınıfının örgütlenme ve eylemleri hız kazanmış, 1908 yılı boyunca İstanbul, İzmir ve Selanik'te birçok grev gerçekleştirilmiştir. Bu durum işyerlerinin çok büyük kısmının sahibi olan emperyalist devletlere ait şirketleri telaşa düşürmüş, komprador Osmanlı burjuvazisinin siyasi örgütü durumunda olan İttihad ve Terakki Partisi özellikle Alman kapitalist çevrelerinin baskı ve telkinleriyle 15 Ekim 1908'de Tatil-i Eşgâl kanununu çıkartmıştır. Tatil-i Eşgal Kanunuyla daha önce kurulmuş tüm sendikalar yasaklanmakta, grevler çok sıkı kayıtlara bağlanarak adeta "imkansız"laştırılmaktadır. Tatil-i Eşgal Kanununa rağmen bu dönemde işçi örgütlenmeleri gizlilik koşullarına uygun bir şekilde sürdürülmüş, bunun yanı sıra çeşitli siyasi kuruluşlar (Osmanlı Mesai Fırkası, Amele Fırkası, Osmanlı Sosyalist Fırkası vb.) işçi hareketlerine destek olmuştur. Osmanlı İmparatorluğundaki ulusal kurtuluş hareketleri ile birlikte işçi sınıfının giriştiği eylemler, Osmanlı despotizmine karşı verilen siyasi bir mücadele boyutlarına erişmiştir. Ücretlerin artırılması için girişilen 1919 yılındaki Reji grevi ve Hisar iskelesi hamalları grevi 1908-1919 döneminin önemli işçi olayları arasında sayılabilir.

1920' de başlayan Ulusal Kurtuluş Savaşına işçi sınıfımız da var gücüyle katılmıştır. 1920'de İstanbul'da yayımlanan Aydınlık gazetesi çevresinde ve Türkiye İşçi Çiftçi Sosyalist Fırkasında toplanan sosyalist aydınlar bilimsel sosyalizmin işçi sınıfı içinde yayılması, sosyalist hareket ile işçi hareketinin kaynaşması, sosyalizmin ulusal kurtuluş savaşı üzerindeki etkinliğinin artması ve bu amaçlarla enternasyonalist bir çizgide bir Komünist Partisinin kurulmasi için çalışmalara başladılar. 1920'de Bakû'da ilk kongresini toplayan Türkiye Komünist Partisi İstanbul'daki sosyalist çevre de dahil olmak üzere ülkedeki tüm sosyalistleri çatısı altında topladı. Ancak Türkiye burjuvazisi işçi sınıfı düşmanı, gerici yüzünü göstermekte gecikmedi. TKP önderlerinden Mustafa Suphi ve 15 yoldaşı, Karadeniz'de katledildi.Bu dönemde de grev ve toplu sözleşmeler üzerine konulan yasaklamalar sürüyor, polis baskısı işçi örgütleri ve komünistler üzerinde artırılarak sürdürülüyordu. 1923 yılında emperyalist istila kuvvetleri ülkeden kovulmuş, Osmanlı İmparatorluğunun yerini Türk burjuvazisinin egemenliğine dayanan Türkiye Cumhuriyeti almıştı. Kapitalizmi devlet eliyle ve tekelci bir anlayışla geliştirmek niyetinde olan egemen burjuvazi işçi sınıfı üzerindeki sınıfsal baskısını yoğunlaştırarak sürdürdü. 1925 yılında Kürt ulusal hareketlerinin ulaştığı ileriboyutlar karşısında egemen ulus burjuvazisi Takrir-i Sükun Kanununu çıkardı. Bu kanunla Kürt hareketlerinin şiddet yoluyla ezilmesinin yanı sıra, her türlü sendikal örgütlenmenin yasaklanması, işçi hareketlerinin bastırılması amaçlanıyordu

Her türlü siyasi yayın faaliyetine son verilmiş, komünistler ve işçi sınıfı liderleri üzerinde koyu bir polis baskısı oluşturulmuştu. Yurdun dört köşesinde kurulan İstiklal Mahkemeleri, Kürt halkı ve komünistlerle birlikte toplumsal muhalefetin tüm unsurları üzerinde oluşturulan sistemli burjuva terörünün amansız bir aracı oldu. Burjuva iktidar her türlü temel hak ve hürriyeti ayaklar altına almıştı. Bu denli ağır baskıya rağmen ekmek ve hürriyet için mücadele eden işçi sınıfı bu dönemde de şanlı bir mücadele verdi.Doğu demiryolu işçilerinin, Seyrüsefayin Şirketi işçilerinin, İstanbulTramvay İşçilerinin, İstanbul Limanı kayıkçılarının 1926-1928 yıllarında giriştikleri grevler kanlı bir şekilde bastırıldı. Tüm yasak ve kısıtlamalara rağmen işçi hareketinin nicel ve nitel bakımdan güçlenmesi karşısında, 1933 yılında Türk Ceza Kanununun grevlere ilişkin maddesinin cezai müeyyideleri ağırlaştırıldı. 1936 yılında faşist İtalyan Ceza Yasasının 270-272 maddeleri aynen alınarak Türk Ceza Kanununun 141-142. maddeleri oluşturuldu. Faşist yönetimlerin geliştirdiği baskı yöntemleri, "Kemalist" burjuvazi tarafından hemen benimseniyor, işçi sınıfı, emekçi halk katmanları, ezilen ulus demokratları ve komünistler üzerinde, dünyadaki faşist saldırganlığın artmasına paralel olarak şiddetlendiriliyordu. 1938 yılında çıkartılan Cemiyetler Kanunu ile sınıf esası üzerine dernek kurma kesin olarak yasaklanıyor, sendika kurma hakkı yasa ile ortadan kaldırılıyordu. Bu sıralarda hükümet tarafından hazırlanan, öz olarak işçilerin yaşama ve çalışma koşullarında hiçbir yenilik getirmeyen 3008 sayılı İş Yasası mecliste kabul edildi ve 1936 Haziranında yürürlüğe girdi. 1939-1945 yılları arasında faşizm bütün dünyayı kana bularken, despot hükümet faşist güçlerle zimnen işbirliği halinde, Türkiye'yi işçi sınıfı ve emekçi halk için bir cehenneme çevirmişti. II. Dünya Savaşı, faşizmin demokrasi güçleri tarafından kesin yenilgiye uğratılması ve savaş suçlularının cezalandırılması ile sona erdi. Savaşın demokrasi güçlerinin zaferi ile sonuçlanması, sosyalizmin artık bir dünya sistemi haline gelmesi, kapitalist ülkelerin birçoğunda komünistlerin iktidar ortağı olması, Türkiye'deki ilerici hareket için uygun koşullar sağladı. Halk muhalefetinin zorlaması ve yeni dünya koşulları, burjuva iktidarı Türkiye'de yeni düzenlemeler yapmak zorunda bıraktı. 1946 yılında "çok partili siyasal hayata" geçildi. Cemiyetler Kanununda değişiklik yapılarak sınıf esasına dayalı cemiyet kurma yasağı kaldırıldı. Böylece işçilerin yasal sendikalar oluşturma olanağı ortaya çıktı. Bu yasal düzenleme ile birlikte işçiler hızla yasal sendikalar kurmaya başladılar. Kısa zamanda güçlü legal sendikalar işçi sınıfı ssyalistlerinin öncülüğü ve katkılarıyla oluşturulmuştu. Fakat burjuva hükümet bu gelişmeye tahammül edemedi. Tekelci oligarşinin "Milli Şef"i Cumhurbaşkanı İnönü 10 Mayıs 1946'da şöyle diyordu: "Bizim, kanun yoluyla da menetmeye çalışacağımız cemiyet ve partiler kökü dışarıda ve yabancı aleti olan cemiyet ve partiler ve onlardan mülhem olanlardır." (Sendikacılık ve siyaset. Doç.Dr.Alpaslan Işıklı. 1974. s.429)

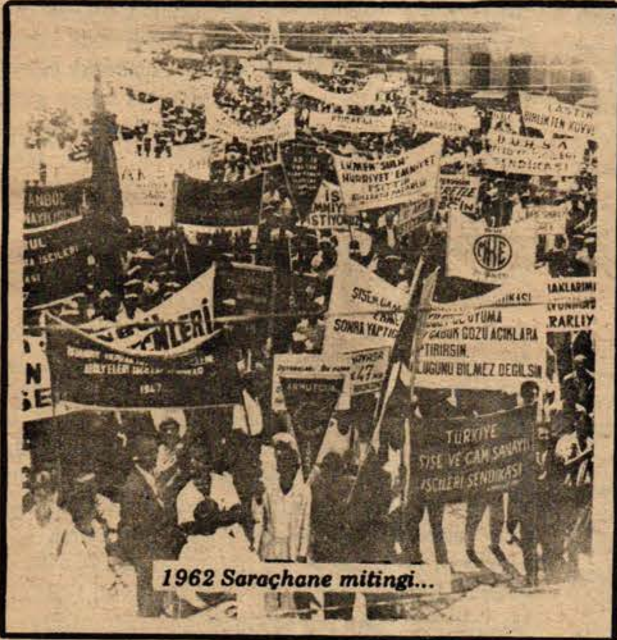
Bu konuşmadan yedi ay kadar sonra ilan edilen sıkıyönetim ile, mevcut iki sosyalist parti (Türkiye Sosyalist Emekçi ve Köylü Partisi, Türkiye Sosyalist Partisi) ile birlikte tüm işçi sendikaları kapatıldı. Sadece hükümet tarafından kurdurulan Türkiye İşçiler Derneğine dokunulmadı. Sendikaları ve iki sosyalist partiyi kapatan sıkıyönetim bildirisinin 1. maddesinde şöyle deniyordu: "Mahkum komünistler ve müfrit komünist mefkureli kimseler tarafından örgütlü bir şekil altında kurularak memleket içinde içtimai birzümrenin diğerleri üzerindeki tahakkümünü tesise ve mevcut iktisadi ve içtimai nizamları bozmaya çalıştıkları anlaşılan Türkiye Sosyalist Emekçi ve Köylü Partisi ile Türkiye Sosyalist Partisi merkez ve şubeleri ve mevcut sendikalardan bu partiler veya onlardan altıkları direktifle hareket eden kimseler tarafından kurularak ve kendi maksatlarına göre sevk ve idare edilenleri ve İstanbul İşçi Sendikaları Birliği ve İstanbul İşçi Kulübü kapatılarak faaliyetlerine son verilmiştir. (a.g.e. s.429) Sıkıyönetimin bu bildirisinden sonra komünistler ve işçi liderleri tutuklanarak, sıkıyönetim mahkemelerinde yargılandılar ve mahkum edildiler.

Hükümet grev hakkını tamamen yasaklayan yeni bir Sendikalar Kanunu tasarısı hazırlayarak meclislere sevketti. 20 Şubat 1947'de kabul edilen bu kanun, grevleri yasakladığı gibi, toplu sözleşme yapma imkanını da son derece çetrefilli prosedürlere bağlayarak, uygulama alanını alabildiğine daraltıyordu. Bu yasa ayrıca sendikaların siyasetle uğraşmalarını, diğer ülkelerin sendikalarıyla ilişki kurmalarını, her türlü işçi eylemini dolaylı ya da dolaysız olarak düzenlemelerini kesin olarak yasaklıyordu. Ayrıca mahkeme kararı beklenmeksizin, sendikaların, sorgu yargıcı, İçişleri ve Çalışma Bakanlıkları tarafından kapatılması mümkün hale geliyordu. Bu anti-demokratik yasanın yürürlüğe girmesiyle birlikte, hükümet tarafından kurulan özel işçi büroları aracılığı ile güdümlü sendikalar oluşturulmaya başlandı. Hükümetin ve CHP'nin "memurları", işçi sınıfımızı kurdukları sarı sendikalarda tutsak etme hesapları içine girmişlerdi. Bir yandan da komünistler ve işçi sınıfının ileri unsurları üzerinde estirilen burjuva terörü bu sahtekarların işlerini kolaylaştırıyordu. O dönemde CHP işçi bürolarında yetiştirilmiş bir sendika ağası - kendi deyimiyle işçi imparatoru - olan TÜRK-İŞ'in eski Genel Başkanlarından Seyfi Demirsoy, 1970 yılında Erzurum'da yapılan TÜRK-İŞ VIII. Genel kurulunda şöyle diyordu: "Biz buralara 1948'lerde, elimizde sopa, sendikalardan komünistleri kovalayarak geldik".

1950 yılında tekelci burjuvazinin çok büyük bir kesiminin, "Anadolu sermayesi" ve büyük toprak sahipleri ile siyasi ittifakı sonucunda Demokrat Parti iktidara geldi. 27 senedir tek parti despotizmi altında bizar olan halk kitlelerinin, yetersiz subjektif koşullar sonucu, Demokrat Partiyi desteklemesi, 1950'de DP'nin tek başına iktidar olmasını sağlayan önemli bir faktördü. DP iktidarı, muhalefette iken yaptığı grev hakkının tanınacağı, toplu sözleşme düzeninin getirileceği ve sendikalar kanununun tadil edileceği yönündeki vaadleri "unuttu".1951 yılında yaptığı geniş kapsamlı bir tevkifatla komünistleri ve işçi liderlerini tutuklattı. Ülke çapında korkunç bir cadı kazanı kaynatmaya koyuldu. 1947 yılında burjuvazi tarafından güdümlü olarak kurdurulan "sendikalar" 1951 yılında TÜRK-İŞ adı altında birleştirildi. Bu sahte işçi konfederasyonunun kuruluşu, Truman Doktrini ve Marshall planının bir parçası olarak AİD, AFL-CİO (Amerikan İş Federasyonu ile Sanayi Örgütleri Kongresi)'nun CİA'ya angaje yöneticileri ve DP iktidarı tarafından büyük teşvik gördü. TÜRK-İŞ, ilke olarak, burjuvazi adına işçi sınıfını siyaset dışında tutmak, komünistleri işçi örgütlerinden uzaklaştırmak için her türlü çabayı göstermek biçiminde tanımlanabilecek Amerikan tipi sendikacılığı (Gompersizm) benimsiyordu. Gerçek işçi sınıfı liderleri hapislerde ve Sansaryan Hanının işkencehanelerinde zulüm görürken, devşirilmiş en gerici ve lumpen

işçi düşmanlığı ve 15-16 Haziran

unsurlar Türkiye ve Amerika'daki "özel okul"larda özel olarak eğitiliyor, çeteleriyle birlikte, astronomik maaşlar verilerek sendikaların başına oturtuluyordu. İşçi sınıfı arasında bu sendikaların işleyişine ve yöneticilerine karşı kısa sürede büyük tepkiler doğdu. Fakat sendikalardaki işçi muhalefeti gangster yöntemler de dahil olmak üzere burjuva terörünün tüm araçlarıyla susturuluyordu. DP iktidarının despot siyasetine ve giderek derinleşen ekonomik buhranın sonucunda büyük bir hızla artan işsizlik ve pahalılığa karşı halk muhalefeti oldukça ileri boyutlara erişmişti. İrdelenmesi bu yazının kapsamını aşan birçok faktörün etkisiyle, 27 Mayıs hareketi DP'yi iktidardan uzaklaştırdı. Kurucu Meclis tarafından hazırlanan ve halk oylaması ile kabul edilen 1961 Anayasası işçilere grev ve toplu sözleşme yapma hakkı tanıyordu. (Anayasa-Madde. 46) Bu, işçi sınıfının uzun yıllar süren bir mücadelenin sonunda burjuvaziden kısmen de olsa kopararak aldığı bir haktı. Yoksa kimilerinin dediği gibi klâsik burjuva demokrasisinin yalnızca bir gereği değildi. Bazı demokrat aydınların bir iyi niyet gösterisi olarak da gösterilemezdi. Kuşkusuz kimi batı ülkelerinde olduğu gibi, sendikalar, grev ve toplu sözleşmeler konusunda, işçi sınıfımız burjuvaziye fazlasıyla ileri haklar dayatamamıştır. Hatta burjuvazinin "Amerikan tipi sendikacılığa" duyduğu engin güven sonucu, işçi sınıfı tarafından dayatılan grevli, toplu sözleşmeli sendika hakkı karşısında fazla direnmediği (1961 koşullarında) söylenebilir. Artık bir Anayasa hükmü haline gelen grev ve toplu sözleşme hakkının kanunlaşması, Sendikalar Kanununun yeniden düzenlenmesi için 31 Aralık 1961 günü İstanbul Sendikalar Birliği tarafından Saraçhanebaşı'nda yüz binin üstünde işçinin katıldığı bir miting düzenlendi. Hükümetçe hazırlanan grev, "lokavt" ve toplu sözleşmelere ilişkin tasarı, 15.7.1963'te TBMM'ce kabul edilerek kanunlaştı. Çok önemli kısıtlamalarla da olsa, Türkiye İşçi sınıfı ilk kez grev ve toplu sözleşe hakkını burjuvaziye kabul ettirdi.

1962 Saraçhane mitingi...

Fakat burjuvazi, işçiyi istediği zaman toplu olarak çıkarabilmek amacıyla, Anayasada bulunmayan lokavtı "eşitliğin sağlanması" gerekçesini ileri sürerek söz konusu yasaya koydurdu. 275 sayılı Grev, Toplu Sözleşme ve Lokavt Kanununda grev ve toplu sözleşme hakları alabildiğine kısıtlanmış, dayanışma grevi ve genel greve yasada yer verilmemişti. Dayanışma grevlerini yasaklayan kanun hükmü ile işçi sınıfı arasındaki bütünleşme ve dayanışma bilincinin gelişmesi önlenmek istenmişti. Ayrıca bu yasa ile birçok grev yasağı getirilmiş; sağlık, enerji, eğitim ve askeri işyerlerinde çalışan emekçilere grev hakkı tanınmamıştı. Söz konusu yasa ile hükümete bir grevi erteleme yetkisi de tanınmıştı. Sendikaların kurulmasını yeniden düzenleyen, fakat 1947 tarihli sendikalar yasasından öz olarak pek farkı olmayan 274 sayılı sendikalar kanunu da bu tarihte Meclisten çıktı.

1967 yılında müteaddit zamanlarda "düzenlenen" fakat öz itibarıyla 1936 yılında kabul edilerek yürürlüğe giren 3008 sayılı İş Kanununun taşıdığı gerici ve sınıf düşmanı hükümleri içeren yürürlükteki İş Kanununu düzenlemek bahanesiyle daha öncekilerden pek farkı olmayan bir tasarı hükümet tarafından meclislere sunuldu. TİP'li parlamenterlerin muhalefetine rağmen diğer burjuva partilerine mensup parlamenterlerin oylarıyla kabul edilen 931 sayılı İş Kanunu, özünde, TİP İstanbul Milletvekili Rıza Kuas'ın deyimiyle "işveren haklarını koruma kanunu"ydu. Bu kanunla işverenin işçiyi bildirimsiz ve sudan gerekçelerle işten istediği zaman çıkarabileceği (Madde 17), hiçbir gerekçe bulamadığı takdirde işçinin eline beş on kuruş vererek "kovabileceği" (Madde 13), istediği zaman işyerinde çalışan işçilere toplu olarak yol verebileceği (Madde 24) belirtiliyordu. Halen yürürlükte olan bu kanunun bütünüyle taşıdığı antidemokratik nitelik hakkında yukarıdaki örnekten sonra yorum yapmaya sanırız gerek yok.

İşçi sınıfı ve emekçi katmanlar üzerindeki sömürü her geçen gün daha da yoğunlaşarak sürerken, TÜRK-İŞ tekelci oligarşinin dümen suyunda gidiyor, hükümetlerle iyi geçinip, işçi sınıfının düşmanlarıyla işbirliği yaparak kendisine emperyalizm tarafından verilen "görevi" büyük bir hünerle icra ediyordu. Türk-İş'in başında bulunan sarı şebeke ekonomik ve demokratik haklar doğrultusunda girişilen her işçi eyleminin karşısına çıkıyor, her toplu sözleşmede işverenlerin tatlı kârlarını kollayıp, yüce burjuva çıkarlarının bekçiliğini yaparak işçileri satıyordu. TÜRK-İŞ'in sınıf işbirlikçisi siyaseti işçi sınıfı tarafından tepkiyle karşılanıyor, sarı sendikacılığa duyulan bu tepki TÜRK-İŞ yönetiminde çalkantılara neden oluyordu. Bazı ilerici sendikacılarla TÜRK-İŞ yönetici kliği arasındaki görüş ayrılıkları uzlaşmaz boyutlara erişmişti. Sınıf işbirlikçisi tavıra karşı işçi sınıfının en ileri unsurları arasında duyulan tepkinin bir sonucu olarak, TÜRK-İŞ'ten ayrılan bazı sendikalar (MADEN-İŞ, LASTİK-İŞ, BASIN-İŞ) bazı bağımsız sendikalarla birlikte (GIDA-İŞ, ZONGULDAK MADEN-İŞ) 1967 yılında DİSK'i kurdular.

DİSK'in çok kısa zamanda güçlenmesi, işçi eylemlerinin yaygınlık kazanması, sarı sendikacılığın pençesinden kurtulan onbinlerce emekçinin kitleler halinde DİSK'e katılmaları, DİSK tarafından çok başarılı toplu sözleşmeler yapılması, hepsinden önemlisi DİSK tabanında sosyalizmin giderek daha fazla yaygınlaşması, tekelci burjuvazinin ekonomik ve politik çıkmazını derinleştiriyordu. İşçi sınıfı saflarındaki nitel gelişme sonucu işçi sınıfının burjuvaziye karşı verdiği mücadelenin boyutları giderek daha da genişleyip, belirginleşiyor, sınıf mücadelesi daha geniş yığınları kavrayarak yükseliyordu. İşçi sınıfı örgütlerinin (Başta DİSK olmak üzere) toplumun diğer kesimlerindeki (gençlik, yoksul köylülük, memurlar, öğretmenler v.b.) devrimci örgütlerle bağı pekişiyordu. Bütün bu gelişmeler burjuvaziyi alabildiğine kudurganlaştırıyor, tüm azgınlığı ile emekçilere, devrimci örgütlere ve sosyalistlere saldırmasına yol açıyordu.

Burjuvazi DİSK'i ortadan kaldırmak ve işçi sınıfını tümüyle TÜRK-İŞ çetesinin elinde tutsak etmek için 274-275 sayılı Grev-Toplu Sözleşme ve Sendikalar Kanunlarını değiştirmeye yöneldi. 1969 yılında AP ve CHP grupları tarafından öz itibarıyla aynı ve TÜRK-İŞ önerileri doğrultusunda hazırlanmış iki tasarı meclise verildi. O zamanın CHP Genel Sekreteri Bülent Ecevit VIII. TÜRK-İŞ Genel Kurulunda Sendikalar Yasasının TÜRK-İŞ'in istediği istikamette mutlaka yasalaşacağını, CHP grubunun bunu sağlamak için elinden geleni yapacağını söylüyordu. Karma komisyonda bu iki tasarı (CHP ve AP tasarıları) tek bir tasarı haline getirilerek Meclise sevkedildi. Bu tasarıların hazırlanması ve görüşülmesi son derece gizli tutulmuş konunun kamuoyunda tartışılmaması için alabildiğine dikkat gösterilmişti. Tasarının meclislerde görüşülmesi sırasında başta CHP ve AP olmak üzere burjuva partileri elbirliği ile hareket ettiler. Mecliste tasarıya karşı en sert muhalefeti Lastik-İş Genel Başkanı ve TİP İstanbul Milletvekili Rıza Kuas yaptı. TBMM Çalışma Komisyonu Başkanı AP Ankara Milletvekili Turgut Toker, Mecliste söz konusu yasa ile ilgili olarak yaptığı konuşma sırasında, yasa meclisten çıkar çıkmaz DİSK'in tasfiye edileceğini açıklayarak, baklayı dilinin altından çıkarmıştı.

Yeni tasarı işçilerin sendikalara üye olmalarında ve ayrılmalarında kısıtlayıcı hükümler getirmekte, sendikalara serbestçe üye olma ve ayrılma hakkını belirleyen Anayasanın 46. maddesine açıkça aykırılık göstermekteydi. Yasa, uluslararası ilişkiler kurma hakkını en fazla üyeye sahip konfederasyona tanıyor, DİSK'in uluslararası ilişkiler kurmasını önleyerek Türkiye işçi sınıfını uluslararası işçi sınıfı hareketininbirlik ve dayanışmasının dışında tutmak istiyordu. Uluslararası örgütler ile resmi ilişki kurma hakkı, dış ilişkileri CİA'ya angaje uzmanlar tarafından belirlenip sürdürülen TÜRK-İŞ'e bir imtiyaz olarak sunuluyordu. Ayrıca sendikaların yapacakları mali harcamaların ve yatırımların en çok üyesi olan konfederasyon tarafından (yani TÜRK-İŞ) denetlenmesi, yasada bir hüküm olarak yer alıyordu. Böylece tüm sendikalar TÜRK—İŞ'in denetimine sokulmak isteniyordu. Yasa ayrıca ve en önemli olarak 1926 yılı faşist İtalyasında kabul edilen bir yasa maddesinden yararlanılarak hazırlanan ve bir sendikanın Türkiye çapında faaliyet gösterebilmesi için o işkolunda çalışan tüm işçilerin üçte birini bünyesinde bulundurmasını zorunlu kılan bir hükmü ihtiva ediyordu. (9. Madde 2.fıkra) Bu kanunun makabline şamil olarak uygulanması da söz konusu ediliyordu. DİSK'i ve bağımsız sendikaları tümüyle ortadan kaldırmayı ve işçi sınıfımızı tamamen TÜRK-İŞ'in sultası altına sokmayı amaçlayan bu faşist özlü hüküm Anayasaya tamamen aykırı olduğu gibi, dünyanın hiçbir "demokratik" ülkesinde rastlanamayacak kadar anti-demokratik bir nitelik taşıyordu. Burjuvazi bu yasayı DİSK'i kapatmak, işçi sınıfının ekonomik-demokratik ve siyasi mücadelesini engellemek amacıyla çıkarmak istiyordu. 275 sayılı yasada yapılan değişiklikler grev hakkının daha da kısıtlanmasına yöneltilmişti. Bu yasa ile hak grevleri tamamen ortadan kaldırılmak, toplu sözleşmeler bir anlamda foksiyonsuz hale getirilmek isteniyordu. Fakat 274 sayılı yasaya işçi sınfının gösterdiği tarihsel tepki sonucu 275 sayılı yasada yapılmak istenen değişiklikler gerçekleştirilemedi.

Gerici niteliği yukarıda kısaca özetlenen 274 sayılı yasada yapılmak istenen değişiklikler Meclisin 11Haziran 1970 tarihli oturumunda kabul edildi. (230 kabul, 4 red) Yasanın mecliste kabul edilmesi üzerine DİSK'e bağlı tüm işyerlerinde işçiler tarafından kurulmuş anayasal direniş komiteleri protesto eylemlerini başlattılar. 15 Haziran günü DİSK'in örgütlü bulunduğu işyerlerinde üretim durdurulmuştu. Yetmiş bini aşkın işçi İstanbul'un çeşitli yerlerinde, Gebze ve İzmit'te gösterilere başladılar. İşyerlerindeki direniş komiteleri, yasalaştırılmak istenen tasarı geri alınıncaya kadar nepahasına olursa olsun direneceklerini kamuoyuna duyuruyorlardı. 16 Haziran günü Topkapı, Levent, Kartal, Gebze ve İzmit'te toplanan yüz bini aşkın işçi yürüyüşlere başladılar. Bu yürüyüşler gerici Sendikalar Kanununun ve AP iktidarının protesto edilmesinin dışında bir amaca yönelik olmadığı halde, burjuvazitarafından kuvvetyoluyla engellenmek istendi. Şehrin birçok yerinde işçilerin yürüyüşlerini engellemek isteyen polis ve ordu birlikleri ile işçiler arasında sert ve kanlı çarpışmalar oldu. Bu olaylar sonunda 550'nin üstünde işçi yaralandı, üç işçi, bir esnaf, bir polis öldü. Yürüyüşlere Türk-İş'e bağlı işçiler de yığınsal bir şekilde katılmışlardı. 16 Haziran gecesi ilan edilen sıkıyönetim ile birlikte, başta DİSK olmak üzere devrimci örgütlere, işçi liderlerine, sosyalistlere karşı saldırıya geçen burjuvazi yüzlerce kişiyi tutukladı, birçok binayı talan etti. Burjuvazinin karşı saldırısına rağmen, başta Türk Demir-Döküm, Sungurlar, Rabak, Elektrometal, Derby, Auer, Otosan, Arçelik ve Vita gibi binlerce işçinin çalıştığı büyük işyerleri olmak üzere birçok fabrikada işçiler direnişlerini tezgah başında sürdürdüler. Birçok işyeri patronu işyerlerine askeri birlikleri çağırarak, işçileri silah tehdidiyle çalıştırmaya yeltendi. Birçok işçi lideri, sendikacı ve sosyalist sıkıyönetim mahkemelerinde yargılandı. Bütün bu eylemlere rağmen mecliste görüşülmesine devam edilen Sendikalar Kanun tasarısı 12.8.1970 tarihinde Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe girdi. Fakat Anayasa Mahkemesi yapılan müracaat üzerine yasayı Anayasaya aykırı bularak iptal etti.

Kuşkusuz 15-16 Haziran olaylarının irdelenmesi, o dönemdeki iç ve dış konjonktürün, içinde bulunulan sosyal ve ekonomik koşulların, işçi sınıfının örgütlenme düzeyinin, sosyalist hareketin 1970'lerdeki durum ve perspektiflerinin ayrıntılı olarak değerlendirilmesini içerir. Biz bu yazının kapsamı içinde işçi hareketlerine karşı bujuvazinin devlet gücünü mobilize ederek giriştiği saldırıları, "yasa" ve "kararnamelerle" pekiştirmek istediği sınıf egemenliğini ele almakla yetindik. Şanlı eylemin diğer yönleri ise gazetemizin öteki sayfalarında inceleniyor.

TÜRKİYE İŞÇİ SINIFI HAREKETİ TARİHSEL BİR DÖNÜM NOKTA[SI]

Toplumların gelişme süreci içerisinde belli sıçramaları, belli dönüm noktalarını simgeleyen olayların, daha başında, canlı akışları içinde ve konunun sıcaklığını koruduğu sonraki günlerde bütün yönleriyle kavranması ve değerlendirmesi çoğu zaman mümkün olmuyor. Böylesi olayların önemi daha sonraları; toplumsal hayatın çeşitli alanlarında yol açtıkları değişiklikler, çeşitli toplum kesimleri içerisinde yarattıkları etki ve tepkiler elle tutulur, gözle görülür bir şekilde ortaya çıkmaya başladığı zaman layıkıyla anlaşılabiliyor. Simgesi oldukları şıçramanın ya da ifade ettikleri aşamanın boyutları ancak daha sonraları kavranabiliyor.

İşte 15-16 Haziran'ın da Türkiye işçi sınıfı hareketinin tarihinde böyle bir yeri var. Bugün geriye dönülüp hareketin 15-20 yıllık, hatta 50 yıllık geçmişine şöyle bir göz atıldığı zaman, o günlerin hengamesi içerisinde önemi ve boyutları doğru dürüst kavranamayan bu olayın bir dönüm noktasını simgelediği açık bir şekilde görülebiliyor. 15-16 Haziran'la birlikte Türkiye solunda bir dönem sona ermiş, yeni bir döneme girilmiştir.

Gerçi sosyalist hareketin 15-16 Haziranın işaret ettiği yola girmesi ve bu yoldan ilerlemesi hiç de kolay olmamıştır. Bu bakımdan 15-16 Haziran'ı bir dönüm noktası olarak kabul etmekle onun önemini fazla abarttığımız, hatta kendiliğindenliğe alkış tuttuğumuz düşünülebilir. Çünkü 15-16 Haziran, aynı toplumsal, ekonomik ve politik ön koşulların ürünü olan önceki ve sonraki olaylardan kopuk bir şekilde kendi başına ele alındığında, doğal olarak, o kadar önemli görünmeyecektir.

15-16 Haziran'ın çığır açıcı önemini kavrayabilmek için, onu, en başta kendisinden çok değil 9 ay sonra gerçekleşen 12 Mart ile birlikte değerlendirmek gerekir. Aynı toplumsal ve ekonomik gelişme sürecinin gündeme getirdiği iki alternatifin; devrimci ve karşı devrimci alternatiflerin birer ifadesi olan bu iki olay, birbirlerini derinden etkilemişlerdir.

Bu iki olaydan 15-16 Haziran işçi sınıfı ve emekçi halk hareketinin geleceğe dönük gelişme perspektifini ve dinamiğini ortaya koyan gerçek bir dönüm noktasıdır; bir gün mutlaka gerçekleşecek, beraberinde "ekmek, gül ve hürriyet günleri" getirecek olan zaferin müjdesini veren bir dönüm noktası...

12 Mart ise, Türkiye halklarının devrimci ve demokratik güçleri üzerinde kazanmış olduğu geçici zafere rağmen, bir yenilginin ifadesidir. Tarihsel bakımdan bir savunma eylemidir çünkü 12 Mart; toplumsal muhalefetin gitgide güçlenmesi ve işçi sınıfının öncülüğü ele almaya adaylığını koyması üzerine geleceğini güvence altında hissetmeyen kapitalist sömürü düzeninin bir saldırı eylemi... Ne var ki bu "eylem", bir yandan, devlet çarkını finans-kapitalin istediği şekilde onarıp sağlamlaştırırken, bir yandan da, pek acı deneylerle ve pahalıya malolmuş derslerle de olsa, Türkiye sol hareketinde sancılar ve bocamalarla dolu bir dönemin kapanmasına "katkıda" bulunmuş ve 15-16 Haziran'ın getirdiği perspektifi doğrulamıştır. Böylece, aynı zamanda kendi kaçınılmaz sonunun yakınlaştırılmasına da katkıda bulunmuştur.

NEDİR 15-16 HAZİRAN OLAYI?

Türkiye işçi sınıfı ve emekçi halk hareketi için bir dönüm noktasını simgelediğini, devrimci ve demokratik güçlere yeni bir dinamizm ve yeni perspektifler getirdiğini öne sürdüğümüz 15-16 Haziran olayı özünde nedir? Muhtevası, kapsamı ve eylembiçimleri bakımından ne gibi özellikler göstermektedir?

15-16 Haziran genel direnişi, gazetemizin diğer sayfalarında ayrıntılı bir şekilde açıklandığı üzere, işçi sınıfımızın, sendikal demokratik haklarının kısıtlanması doğrultusundaki anti-demokratik girişim ve çabalara karşı gösterdiği kendiliğinden gelme, ama güçlü bir tepki hareketidir.

Ancak, önceden planlanıp örgütlenmediği halde kendiliğinden patlak veren bu şanlı direniş, en başta, Türkiye işçi sınıfının, sendikal ve demokratik haklarına sahip çıkma, onları koruma ve geliştirme konusunda bilinç düzeyi bakımından nekadar büyük bir gelişme kaydetmiş olduğunun, ne sarsılmaz bir kararlılığa erişmiş bulunduğunun bir göstergesi olmuştur. İşçi sınıfımız, bu eylemi ile, egemen sömürücü güçlerin gerici, demokrasi düşmanı eğilim ve uygulamaları karşısında, demokratik hak ve özgürlüklerin başlıca güvencesi olduğunu açık ve kesin bir şekilde ortaya koymuştur.

15-16 Haziran'ın somut bir şekilde gözler önüne serdiği bir diğer olgu da, işçi sınıfı içerisindeki birlik ve dayanışma eğilimlerinin en denli güçlü olduğu, birlik ve dayanışma ruhunun nasıl bir üstünlüğe sahip olduğu gerçeğidir. Öyle ki, hem o güne kadar yaşanmış hemen işçi eylemleri tek tek fabrikaların çerçevesi ile sınırlı kalmış olduğu halde, genel grev ve dayanışma grevi hakları yasaklanmış bulunduğu halde İstanbul ve İzmit bölgesindeki tüm fabrikaların işçileri çok kısa bir sürede tek bir vücut haline gelebilmişler; hem de aralarında önemli dünya görüşü farlılıkları ve güçlü bir sendikal rekabet bulunan DİSK ve TÜRK-İŞ üyesi işçiler omuz omuza yürüyebilmişlerdir. Türkiye'nin diğer yerlerindeki sanayi işçileri de belli kıpırdanmalar göstermiş ve bu bütünün kopmaz bir parçası olduklarını hissetmişlerdir.

Böylece 15-16 Haziran, hem 50 yıllık cumhuriyet tarihinin en büyük ve güçlü işçi hareketi olmak özelliğiyle, hem de toplumsal muhalefetin o güne kadar gerçekleştirebildiği kitlevi protesto eylemlerinden kat kat daha güçlü ve etkili olmak özelliği ile, işçi sınıfımızın, toplumsal muhalefetin tayin edici gücü olduğunun ve önderlik görevini yerine getirebilecek kadar gelişmiş bulunduğunun da bir ispatı olmuştur.

Bütün bunlarla birlikte, denilebilir ki, 15-16 Haziran'ın en önemli yanı işçi sınıfımızın bağrında tomurcuklanan ve o güne kadar devrimci ve demokratik güçler tarafından " farkedilemeyen", engin devrimci potansiyeli dosta düşmana kabul ettirmesi olmuştur. Türkiye işçi sınıfı, yıllar yılı dişiyle, tırnağıyla mücadele ederek, uğruna kan ve can feda ederek kazandığı ekonomik ve demokratik haklarına karşı girişilen bu gerici saldırıyı sonuna kadar haklı bir karşı hücumla ve önüne çıkan tüm "yasal" ve yasa dışı engelleri, sömürücü sınıfların güvenliğini sağlayan tüm güçleri aşarak püskürtmüştür. Böylece Türkiye solunda o sıralarda "işçi sınıfının objektif ve subjektif varlığı" üzerine sürdürülmekte olan tatışmalara son vermiş ve "devrimin öncü gücü, temel gücü vb. olabilecek bir işçi sınıfı bulunmadığına göre, işçi sınıfı dışında başka güçler" arayan solcu ve "sosyalist" aydınları suçüstü yakalamıştır.

Görüldüğü gibi 15-16 Haziran, her ne kadar kendiliğinden gelme bir tepki hareketi ise de, ulaştığı boyutlar, sahip olduğu bilinç düzeyi, bağrında taşıdığı devrimci yönelimler ve kitlelere kazandırdığı deneyler itibarıyla, Türkiye işçi sınıfının *kendi kendine sınıf* olmaktan çıkıp *kendisi için sınıf* olma yolunda kaydettiği bir aşamayı, bir dönüm noktasını simgelemektedir. 15-16 Haziranda, "mülksüzleştirenleri mülksüzleştirecek", sömürü ve baskı düzeninin "mezarını kazacak" olanlar, on-yılların uyuşukluğunu silkinerek üzerlerinden atmışlardır. Bu direniş, aynı zamanda, işçi sınıfının bizzat kendisinin de, birlik ve dayanışma içinde mücadele ettiği zaman ne yaman bir devrimci güç oluşturduğunu, belki biraz da hayret ve heyecan içinde kavramasına yardımcı olmuştur. Bundan böyle Türkiye işçi sınıfı yepyeni bir kimlik kazanma, kendi kişiliğini bulma yoluna girmiştir artık.

15-16 Haziran, işçi sınıfının hareketi için olduğu kadar, o güne kadar onu pek dikkate almamış bulunan Türkiye solu için, sosyalist hareket için de bir dönüm noktası olmuştur. Solcu ve sosyalist aydınlar arasında işçi sınıfına duyulan güven gitgide artmış; işçi sınıfı bilimini kavrama, özümseme ve işçi sınıfını örgütleme doğrultusundaki yönelim ve çabalar hayli güç kazanmıştır. Küçük burjuva devrimciliğinin 12 Mart'taki acı iflası da bu sürece hız kazandırmış ve Türkiye sosyalist hareketinin bugün içinde bulunduğu -'70 öncesine göre olumlu aşamaya gelmesine katkıda bulunmuştur.

15-16 HAZİRAN NASIL BİR TOPLUMSAL GELİŞMENİN ÜRÜNÜDÜR?

Aslında bu sorunun cevaplandırılması,Türkiye'de kapitalizmin, egemen sınıfların ve emekçi sınıfların geçirdiği gelişim sürecinin kapsamlı bir şekilde incelenmesini gerektirir. Ancak, yazımızın amacı bakımından, 1960 sonrası toplumsal ve ekonomik gelişmenin ana hatlarıyla ele alınması yeterli olacaktır.

Türkiye'de kapitalizm, 1960'larda, önceki dönemlerle karşılaştırılamayacak ölçülerde hızlı bir gelişme süreci içerisine girmiştir. Bu gelişme süreci yalnızca belli üretim dalları veya sektörlerle sınırlı kalmamış, şu yada bu ölçüde, ama bütün alanları kucaklamaya yönelmiş ve kapitalist üretim ilişkileri toplumsal hayata gitgide artan ölçülerde damgasını vurmuştur. Bu gelişme, tekellerin yeni yeni alanlara el atmaları ve Türkiye ekonomisi üzerindeki egemenliklerini iyice güçlendirip sağlamlaştırmaları ile atbaşı gitmiştir. Ekonomik alandaki egemenliğini böylelikle pekiştiren finans-kapitalistler zümresi, devlet üzerindeki egemenliğini de, hem işçi sınıfına ve emekçi halka, hem de bir dereceye kadar kendi sömürücü müttefiklerine karşı pekiştirme yolunu tutmuştur.

Kırsal alanlarda kapitalist üretim ilişkilerinin gelişimi daha 1950'lerden itibaren hızlanmaya başlamıştır. Bunun doğal sonucu ise, köylülük içerisinde mülksüzleşme, yoksullaşma, sınıfsal ayrışma ve farklılaşma sürecinin eskiye oranla çok büyük boyutlara ulaşması olmuştur. Köyden şehire göçler çoğalmış, topraksız köylülerin, tarım işçilerinin ve mevsimlik işçilerin sıyısı hızla artmıştır. Bu olgular, köylülük içerisinde düzene karşı duyulan tepkilerin 1960 sonrasında giderek yükselmesine emekçi köylü yığınlarının o zamana kadar görülmemiş ölçülerde ve aktif bir şekilde toplumsal muhalefet saflarına katılmalarına yol açan başlıca nesnel etkenlerdir.

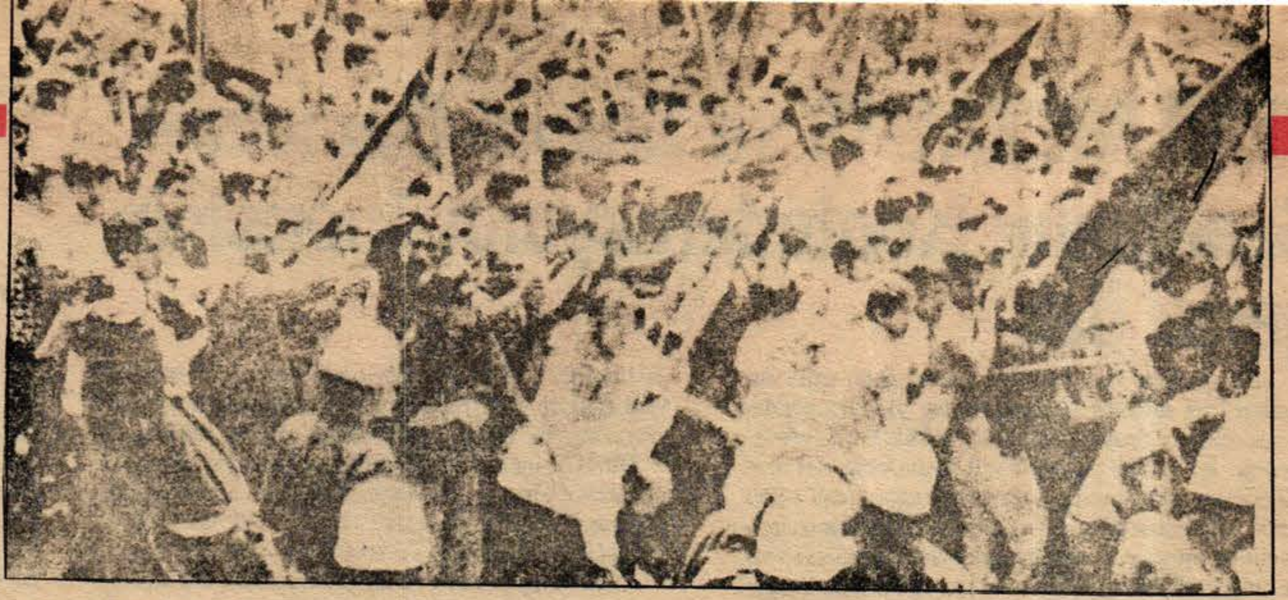
Kapitalizmin bu hızlı gelişme süreci, bir yandan devlet mekanizmasında ve kamu kuruluşlarında çalıştırılan aydınların sayısında büyük bir artışa yol açarken, onların yaşam koşullarında ve toplumsal konumlarında gözle görülür bir gerilemiyi de beraberinde getirmiştir. Böylece daha 1950 yıllarının sonlarına doğru toplumsal muhalefet saflarında yer almaya başlayan aydınlar arasında düzene karşı duyulan hoşnutsuzluk ve tepkiler daha da derinleşmiştir. Yıllardan beri mevcut düzenin işleyişini sağlama görevini yerine getirmekte olan aydınlar, 1960 sonrasında, grev ve toplu sözleşme hakları olmasa da, memur sendikalarında, derneklerde ve odalarda örgütlenerek ekonomik-demokratik haklarını almak ve geliştirmek için mücadeleye girişmişlerdir. Bu yönelimin en ileri örneklerinden biri TÖS ve İLKSEN'in birlikte gerçekleştirdikleri 1969 Büyük Öğretmen Boykotudur.

Kapitalist sömürü düzeninin ne kendilerine, ne de kopmaz bir parçası oldukları halk kitlelerine gelecek vaadetmediğini; tersine, daha çok işsizlik, yoksulluk ve yıkım getirdiğini kavramaya başlayan öğrenci gençlik için de benzeri bir gelişme süreci sözkonusudur. İçinden geldiği halk kitlelerinin yaşadığı acılara karşı güçlü tepkiler duyan öğrenci gençlik, 1960 sonrasında, o yıllarda gençliğin dünya çapında gösterdiği atılımın da etkileriyle, toplumsal muhalefetin en dinamik ve hareketli kesimini oluşturmaktadır; politik ilgisi geçmişle karşılaştırılamıyacak ölçüde yüksek, devrimci yönelimleri hayli güçlüdür. Kapitalizmin hızlı gelişimin aydınlara olan ihtiyacı kat kat artırmasının bir sonucu olarak üniversite ve yüksek okulların ülkę çapında çoğalıp yaygınlaşması da öğrenci gençlikhareketlerinin hempotansiyel güçlerini genişletmiş , hem de politik etkinliğinin okulların dışına uzanabilmesine imkan vermiştir.

Bossa işçilerinin DİSK'e katılma mücadelesinde işçilere karşı girişilen saldırıdan bir görüntü

NİN
SI

Kapitalizmin 1960'lardan sonra sınai üretim alanında da hız kazanan gelişmesi doğaldır ki, işçi sınıfının serpilip gelişmesini, sayıca büyümesini ve güçlenmesini de beraberinde getirmiştir. Bu gitgide büyüyen ve kabuğunu çatlatmaya yönelen potansiyel, 1963 yılında grev ve toplu sözleşme haklarını da kazandıktan sonra grevlerde, direnişlerde, kitle hareketlerinde bilene eğitile mücadele azmini yükseltmiş, deneylerini zenginleştirmiştir. İşçi kitlelerinde bir uyanış, demokratik haklarını arama ve sahip çıkma yönünde bir kıpırdanma görülmektedir. Bu uyanışın bir ürünü olarak 1967 yılında DİSK kurulmuş ve her geçen gün artan bir hızla güçlenmiştir. Sosyalizme ilgi duyan ve TİP'e oy veren işçilerin sayısı da önemli miktarları bulmuştur.

Bütün bu gelişmelere koşut olarak,ideoloji ve politika alanında da yepyeni şekillenmeler ve güçler ortaya çıkmaktadır Türkiye'de. 1960 sonrasının nispi demokratik ortamında sol düşünce ve örgütlenmeler serpilip gelişme imkanına kavuşmakta, halk kitlelerinin gitgide yükselen hoşnutsuzluk ve tepkileri de bunun için elverişli bir toplumsal ortam yaratmaktadır. 1961'de kurulan Türkiye İşçi Partisi demokratizmin ve sosyalizmin halk kitleleri arasında yaygınlaşması ve meşruiyet kazanması yolunda önemli bir işlev görmüştür. Çeşitli ilerici ve sol yayınlar çıkmış, bilimsel sosyalizmin klasikleri Türkçeye çevrilip basılmaya ve okunmaya başlanmıştır. Türkiye'nin sorunları yeni bakış açılarından tartışma konusu yapılmış, çözüm önerileri getirilmeye çalışılmıştır. Bu alandaki gelişmeler hem işçi sınıfının ve toplumsal muhalefetin diğer güçlerinin ilerici ve devrimci doğrultularda şekillenmelerine etkide bulunmuş, hem de olayların akışı içinde onların güçlü etkileri altında yönlenmiştir.

İşte 15-16 Haziran böyle bir gelişmenin ve birikimin eseri olmuştur. Kapitalist ekonominin, bir yandan gitgide artan bir büyüme eğilimi gösterirken, bir yandan da bağımlı yapısından ve sermaye birikiminin yetersizliğinden gelen çıkmazının büyümesi ve 1970'lere doğru bunalımının şiddetlenmesi; bunun sonucu olarak gerici ve faşizan yönelimlerin güçlenmesi, işçilerin ve emekçilerin yaşam koşullarının gitgide kötüleşmesi (1970'te paranın değerinin yüzde 66,5 oranında düşürülmesi bu durumun bir ifadesidir) v.b. de işçi hareketini patlama noktasına getiren etkenler olmuştur.

Ancak belirtmek gerekir ki 15-16 Haziran olayı, Türkiye solu için olduğu kadar, egemen sınıflar içinde beklenmedik bir patlama ve umulmadık ölçüde güçlü bir direniş eylemi olmuştur. İşçi sınıfı 50 yıldır susturulmuş olduğu, herhangi bir güçlü direnişi görülmediği için ve son 10, 15 yılın etkin muhalefet hareketleri hep küçük burjuvazinin çeşitli kesimlerinden; gençlikten, aydınlardan ve köylülerden geldiği için olsa gerek, burjuvazi 15-16 Haziran'da hazırlıksız yakalanmıştır. Alışkın olmadığı, yabancısı olduğu bu güç ve mücadele üslubu karşısında nasıl tavır alacağını kestirememiş, hareketi bastıramamıştır. Burjuvazinin ilk şaşkınlığından kurtulup kararlı bir tavır içine girmesi, aynı zamanda, bu kendiliğinden gelme, plansız ve örgütsüz eylemin, artık ulaşabileceği en geniş boyutları kazanmış ve sönmeye yüz tutmuş olduğu zamana isabet etmektedir.

TOPLUMSAL MUHALEFETİN GELİŞİMİ

1960'ların Türkiye'sinde, özellikle sosyo-ekonomik yapıda yaşanan hızlı değişim sürecinin hemen tüm toplum kesimlerinde gitgide artan bir hareketlenmeye yol açtığını, dönemin nispi demokratik ortamında boy veren yeni ideolojik, politik ve örgütsel gelişmelerin de etkisiyle toplumsal muhalefetin önceki dönemlerde görülmedik ölçüde geniş boyutlara eriştiğini yukarıda belirtmiştik.

Bu güçlü toplumsal muhalefet, içerisinde proletarya da etkin bir şekilde yerini olmış olmakla birlikte, esas olarak, aydınlar, gençlik, köylülük, esnaf-zanaatkâr vb. geniş bir küçük burjuva kesimler yelpazesi üzerinde yükselmektedir. Ger çi küçük burjuvazinin yaşamakta olduğu "yürekler acısı" mülksüzleşme, yoksullaşma ve yıkım süreci ile sorunlarına bir an önce bir çözüm bulma ihtiyacından ötürü, anti-emperyalist gençlik hareketleri, toprak işgalleri vb. hayli güçlü radikal ve devrimci yönelimler, çıkışlar da görülmektedir. Ama bu dönemde toplumsal muhalefetin talepleri tekelci burjuvazinin ve büyük toprak sahiplerinin egemenliğininsınırlandırılmasıçerçevesini pek aşmamıştır.

Kapitalist sömürü ve baskı düzenini kökünden değiştirmeye yönelmekten çok tekelci burjuvazi ile diğer sömürücü müttefiklerinin aleyhine olarak, küçük ve orta burjuvazi ile emekçi yığınlar için daha fazla "demokrasi", daha fazla "örgürlük" ve "eşitlik" talep eden bu muhalefet hareketleri, tekelci kapitalizmin hak, adalet, yasa ve ahlak tanımayan gelişiminin önüne dikilmek ve yeni biçimlere bünürerek gelişen gericilik eğilimlerine karşı koymak suretiyle, burjuva demokrasisinin halk kitlelerine malolması ve sınırlarının genişletilmesi yolunda önemli bir işlev görmüştür.

Öte yandan, aydınlar ve özellikle de öğrenci gençlik; sınıfsal yapılarından ve konumlarından ötürü istikrarlı, kararlı bir devrimci karaktere sahip olması, devrimci sürece önderlik etmesi imkan harici olan bu iki toplumsal kesim; bu dönemde toplumsal muhalefetin politik bakımdan en gelişkin ve yönlendirici güçlerini oluşturmaktadır. Gençlik hareketi, yurt çapında yaygınlaşmış olması, baş döndürücü dinamizmi ve TİP'in de gelişen halk hareketinin gerisinde kalması nedeniyle, 1960'ların ikini yarısından itibaren gitgide artan ölçülerde, toplumsal muhalefetin parlamento dışındaki başlıca yönlendirici politik odağı haline gelmiştir.

Toplumsal muhalefete damgasını vuran kesimlerin küçük burjuva niteliği, ideolojik alandaki gelişmeleri derinden etkilemiştir. Türkiye solunda bu dönemde ortaya çıkan derece derece birbirinden farklı ideolojik akımların tümü için geçerlidir bu durum. Küçük burjuvazinin istikrarsız ve kararsız sınıfsal karakteri, öncelikle, bütün ideolojik şekillenmelerin eklektik bir yapı arzetmesinde kendini göstermiştir. Bu olgunun en açık ifadelerinden bir diğeri de,başta TİP ve MDD ideolojileri olmak üzere bütün akımların köklü ve güçlü milliyetçi motiflerle bezenmiş olmasıdır. Öyle ki, o dönemin güçlü bağımsızlıkçı hareketlerinin ideolojik muhtevasında belirleyici olan tutarlı bir anti-emperyalist yaklaşım değil, küçük burjuva milliyetçiliğidir. Bu olgu, aynı zamanda, küçük burjuva radikalizminin 1970'lere doğru en etkili akımlardan biri olma yolunda gelişmesini sağlayan temel etkenlerden biridir de...

Nihayet, orta tabakaların yaşadığı sınıfsal ayrışma ve konum değiştirme sürecinin, ideolojik alandaki eklektisizmin ve yalpalamaların doğal ibr sonucu olarak, bu dönemde Türkiye soluna örgütsel bakımdan damgasını vuran olgu da bölünme, parçalanma ve dağınıklık olmuştur. 15-16 Haziran öncesinde Türkiye soluna tam bir keşmekeş hakimdir; toplumsal muhalefetin potansiyel gücü azalmak şöyle dursun günden güne arttığı halde, bu potansiyeli seferber edebilecek örgütlenme düzeyine ve politik yetkinliğe sahip ilerici veya devrimi herhangi bir hareket yoktur. Potansiyel birbirine düşmanlaşmış çeşitli odaklar arasında dağılma durumundadır; birlik eğilimleri gitgide zayıflamakta, merkezkaç eğilimleri ve başıbozukluk güç kazanmaktadır.

Geçerken belirtelim; bu dönemde Türkiye solunun ideolojik ve politik gelişimine küçük burjuvazinin böylesine güçlü bir şekilde damgasını vurmuş olması, bölünmeler ve dağınıklıkla da birleşince, 1970'lere gelindiğinde sosyalizme ve devrimci yönelimlere beslenen umutların gitgide zayıflamasına, buna karşılık küçük burjuva radikalizmine, "zinde kuvvetler"e yönelimin güçlenmesine zemin hazırlamıştır. 12 Mart'ın, hiçbir kitlesel direnme eylemi ile karşılaşmadığı gibi, başlangıçta ilerici güçlerden destek görmesinin; 12 Mart sonrasında da reformizmin ve sosyal demokrasinin böylesine etkinlik kazanmasının temel nedenleri bunlardır.

SOSYALİST HAREKETİN DURUMU

Toplumsal muhalefet böylesine canlı, hareketli ve karmaşık bir gelişme süreci yaşarken sosyalist harekemiz ne alemdedir? Sosyalizm adına çıkan TİP'in 300 küsur bin oy almasında ifadesini bulan; anti-emperyalist, anti-faşist gençlik hareketlerinde, öğretmen boykotlarında, üretici mitinglerinde, toprak işgallerinde; DİSK'in kurulup güçlenmesinde ve 15-16 Haziran'da ifadesini bulan böylesine güçlü bir potansiyel büyük ölçüde burjuva demokratik hak ve özgürlük taleplerinin çerçevesi ile sınırlı kalırken; bölünme ve dağılmalarla heder olup giderken; kücük burjuva radikalizmine ve reformizme bel bağlamaya yönelirken; onu toparlaması, örgütlemesi, devrimci bir mücadele anlayışı ile devrimci hedefler doğrultusunda yönlendirmesi gereken sosyalist hareketimiz nasıl bir gelişme içerisindedir?

1960 sonrasında on yıllardan beri ilk kez yasal örgütlenme, geniş ajitasyon propaganga ve kitleler arasında yaygınlaşma imkanı bulan sosyalist hareketimiz, bir dönem TİP çatısı altında "birliğini" koruyabilmiş ise de, daha sonra bölünmelere en fazla maruz kalmış, en fazla dağınıklık geçirmiş harekettir. Gerçi o yıllarda toplumsal muhalefeti yönlendirmeye aday başka bir hareket yoktur ve hemen tüm ilerici, demokrat ve sosyalist eğilimler tek bir politik odak çevresinde bir aradadırlar. Bu bakımdan, sınıfsal ve politik yönelimler arasındaki farklar belirginleştikçe hareketin bir ayrışma geçirmesi doğal karşılanabilir. Ancak sorun sadece demokrat ve devrimci demokrat eğilimlerin ayrışmasından ibaret değildir; sosyalist hareketin bizzat kendisinin bölünmelere ve dağınıklığa uğramasıdır sözkonusu olan.

Bu olguyu TİP'lilerin yaptığı gibi burjuvazinin böl ve yönet politikasının başarıya ulaşması ile izah etmek mümkün değildir. Elbette burjuvazinin bu yönde niyet ve çabaları - hem de her zaman - olmuştur. Asıl önemli olan, bunların başarıya ulaşması için elverişli bir objektif zemin (hareketin toplumsal tabanının küçük burjuva karakteri) bulunması ve sosyalist hareketin kendisinin de ~~bu niyet çabaları boşa çıkaracak~~ güçten ve yetenekten yoksun olması, bağrında pek çok zaaflar barındırmasıdır.

Bu zaafların irdelenmesi bizi sosyalist hareketimizin tarihinin bir değerlendirmesini yapmaya götürür ki, bu da konumuzun kapsamı dışındadır. Ancak şu kadarını belirtmek gerekir: 1960 sonrasında sosyalist hareketimizde görülen ve onun çektiği sancıların, geçirdiği bölünmelerin temelinde yatan bu zaaflar yalnızca TİP'e özgü değildir. Sosyalist hareketimizin geçmişinden ve TKP'den kaynaklanmaktadır. Nitekim TİP çatışı altında görünüşte sürdürülen "birlik" bozulup da bölünmeler ortaya çıkınca, "en eski sosyalist" Kıvılcımlı'dan Mihri Belli'nin başını çektiği MDD'ci çevreye ve ozamanlar tam anlamıyla dışardan gazel okuyan "Bizim Radyo"culara kadar, geçmişten miras kalan bütün diğer unsurların da, şu ya da bu ölçüde, aynı temel zaaflara sahip oldukları daha açık bir şekilde ortaya çıkmıştır.

Sosyalist hareketimizin geçmişinden kaynaklanan ve '60 sonrasındaki gelişmelere temel teşkil eden en önemli zaafı, denilebilir ki, onun diğer demokrat ve devrimci demokrat akımlarla ayrılık noktalarının altını çizememiş, yani ideolojik bağımsızlığını koruyamamış olmasıdır. İdeolojik, politik ve örgütsel bağımsızlık elbette bir bütündür ve bunlardan birinin varlığı diğerlerinin de varlığı ile mümkündür. Sosyalist hareketimizin geçmişte proletarya içinde kök tutmayı başaramayan bir aydın hareketi olarak kalması ve örgütsel varlığını koruyup yaşatamaması, ideolojik bağımsızlığını da koruyamayışının başlıca nedenlerindendir.

Bu durumdan ötürü 1960 sonrasında Türkiye solunda etkin ideoloji bilimsel sosyalizm değildir. Bir işçi sınıfı partisinden çok cephe partisi görümünde olan TİP'in ideolojisi de eklektik bir yapıya ve sosyalist olmaktan çok demokrat bir karaktere sahiptir. Bölünmelerden sonra aynı durum diğer hareketlerin ideolojilerinde de belli ölçülerde görülmüştür. Gerçi bilimsel sosyalizmin klasiklerinin - bu arada sağ ve sol revizyonist akımlara, işçi sınıfı dışı akımlara ait kaynakların da - 1967"lerden itibaren Türkçe'de yayınlanmaya, okunmaya ve tartışılmaya başlanması bu alanda olumlu gelişmelere yol açmıştır; ama öte yanadan ideolojik ayrılıkların ve bölünmelerin derinleşmesine de katkıda bulunmuştur. Sosyalist hareketin ideolojik bağımsızlığını koruyamamış olmasından ötürü ve hem kendi yapısının, hem de güçlü toplumsal muhalefetin hakim küçük burjuva karakterinin etkileriyle bu dönemde bilimsel sosyalizmin ve küçük burjuva ideolojilerinin unsurları bir arada, hatta iç içe varolmuştur. Sosyalist hareketin ideolojik dokusunda reformizmin ve küçük burjuva radikalizminin çeşitli biçimlerinin, sağ ve sol revizyonizmin güçlü etkileri görülmektedir.

1960'ların sonlarına doğru sapmalar yavaş yavaş şekillenmeye başlamış, o zamana kadar bir arada, iç içe .

(Devamı S.8 de)

YENİ METAL-İŞ ve Sosyal-Demokrat Sendikalar Konfederasyonu önerisinin gerici özü

Son günlerde bazı CHP'li sendikacıların uzun zamandan beri savunageldikleri bir tez yeniden gündeme getiriliyor: Sosyal-demokrat sendikalar konfederasyonu. Bu bölücü tez ve tehdit, daha çok, sarı sendikacılığının iyice açığa çıkmış bulunmasından ötürü TÜRK-İŞ'i tercih edemeyen, fakat sınıf uzlaşmacılığını yeni bir ad altında sürdürmeye kararlı olan işçi sınıfını burjuvazinin kuyruğuna takma eğiliminin, iktidarın da desteğinde, onunla el ele yürüyen yeni bir biçimidir.

DİSK'in kurulup güçlenmeye başlaması üzerine, işçi sınıfının bir bölümünün bile kendi inisiyatif ve denetiminin dışına çıkmasına, kendisinden bağımsızlaşmasına tahammül edemeyen burjuvazi, 1970'lerde DİSK'e saldırmış ve onu ortadan kaldırmaya çalışmıştı. Ancak, işçi sınıfımız kazandığı demokratik mevzilerini terketmemiş ve kararlı bir şekilde savunmuştu. 12 Mart döneminde gitgide artan hayat pahalılığı ve buna karşılık ücretlerin düşük tutulması, işçi sınıfının DİSK'te bütünleşme sürecini hızlandırmıştı. Fakat bu dönemde DİSK yönetiminin ekonomist unsurların elinde bulunması sayesinde, DİSK'in de burjuvazinin dümen suyunda yürütülmesi sağlanabilmişti.

DİSK'in gelişip güçlenmesinin yegane yapıcı gücü olan sosyalistler, 12 Mart dönemi sonrasında, DİSK içindeki etkinliklerini yönetime rağmen artırdılar. DİSK'in, son üç yıl boyunca, işçi sınıfının çıkarları doğrultusunda bağımsız tavrını gerçekleştirdiği eylemlerle önemli ölçüde somutlaması üzerine, burjuvazi daha akıllıca tedbirlere başvurmaya yöneldi. Sağ sosyal-demokrasi, özellikle DİSK ile ilişkileri bakımından, burjuvazinin sözcüleri tarafından eleştirildi ve DİSK'in sosyal-demokrasi eliyle uysallaştırılması gereği vurgulandı.

Geçmiş DİSK yönetiminin, sendikal mücadeledeki eksiklikleri ve hataları yanında, kararlı bir tutum içinde olması ve işçi sınıfının yaşam koşullarının iyileştirilmesi yolunda kazandığı somut başarılar, işçi sınıfının büyük çoğunluğunu etkiledi. Bu durum karşısında, -TÜRK-İŞ'in son yıllardaki başarısızlığı da göz önünde tutulmalıdır- işçi sınıfı içerisinde güçlenen sınıf sendikacılığına, DİSK'e doğru yönelimin, yine sarı ve uzlaşmacı olan fakat yeni bir ad ve kimlikle ortaya çıkan sosyal-demokrat sendikacılığa kanalize edilmesi çabaları daha da güçlendi.

Sosyal-demokrasinin, iktidara gelmesinden sonra DİSK ve TÜRK-İŞ ile ilişkilerin muhtevası daha bir somutluk ve netlik kazandı. İşçi sınıfının, yaşam koşullarının iyileştirilmesi ve demokratik haklar mücadelesinde daha da güçlenerek gelişmesi üzerine, DİSK ile "İyi ilişkiler"inden ötürü suçlanan CHP'ye, DİSK'i ve yine CHP iktidarını savunan TÜRK-İŞ'i tekelci sermayenin istemlerine razı etme görevi yüklendi.

Ancak yeni DİSK yönetimi sosyal-demokrasinin iktidarının daha ilk günlerinde 20 Mart Faşizme İhtar Direnişi ile işçi sınıfının bağımsız tavrını sürdüreceğini gösterecek başarılı bir sınav verdi ve hem burjuvaziyi, hem de sosyal-demokrasiyi bu yöndeki heveslerinde "umut" kırıklığına uğrattı.

20 Mart direnişi yalnızca bu umut kırıklığına yol açmakla kalmadı, aynı zamanda kimi "işçi sınıfı partilerinin" ve büyük teorisyenlerin mantıklarındaki yanlışlığı da ortaya çıkararak işçi sınıfının ekonomik mücadele birliğinin, DİSK çatısı altında sağlanacağı ve DİSK'in işçi sınıfının bağımsız tutumunu korumaya devam edeceği yolundaki inanç ve umutları da pekiştirdi. "Büyük burjuvazi DİSK'i CHP'lileştiriyor" yaygaralarının, DİSK içerisindeki sosyalistlere ve DİSK'in sağlam dokusunu yaratan ileri işçilere güvensizlikten kaynaklanan "burjuvazi uludur; her şeye kâdirdir" subjektif idealizmin bir sonucu olduğunu ortaya çıkardı. Yine DİSK'in kendi yönetimlerinden çıkması ile bağımsız tavrından vazgeçeceğini vadeden bazıları da, geçmişte bu bağımsızlığı bizzat kendilerinin nasıl çiğnemiş olduklarını unutmuş görünüyorlar. İşçi sınıfının sendikal birliğinin çeşitli tehditlerle karşı karşıya bulunduğu bu koşullarda, işçi sınfının sözümona "utkan gelenekli" partisinin izleyicileri, DİSK sendikalarında gelişme gösteremediklerini işkollarında bağımsız sendikalar (BETON-İŞ, TÜM-HAS-İŞ, YENİ-GES-İŞ v.b.) kurarak sorumsuzluklarını ispatlamış bulunmaktadırlar. Bugün yönetim kademelerinden uzaklaşmış oldukları DİSK içerisinde, sosyal-demokratlarla ilkeli bir tutum içinde ve işçi sınıfının sendikal birliğini gözeterek birlikte çalışan işçi sınıfı sosyalistlerini suçlayanlar, geçmişte sosyal-demokrasi kuyrukçuluğunun en alasını yapmışlardı: Bugün hain olarak nitelendirdikleri (biz de buna katılıyoruz) Ereğli eski bölge temsilcisini, sosyalistlere karşı desteklemiş, sosyalistlerin adaylığını bile engellemişler; kimya işkolunda, sosyalistleri tasfiye etmek için Mehmet Kılınç'a destek olmuşlardı v.b. Bugün burjuvazinin DİSK'i ele geçirdiğini ileri süren her iki çizgi de, DİSK içerisindeki çalışmaları sırasında yaptıkları hataları irdelemekten özenle kaçınıryorlar.

Bugünkü DİSK yönetimi sosyal-demokrasi karşısında asıl büyük sınavını, ücretlerin dondurulması girişimleri karşısındaki tutumu ile verecektir. İşte bu tutumun beklendiği günlerde, bir sosyal-demokrat sendikalar konfederasyonu tahdidinin daha hızlı bir şekilde gündeme gelmesi, işçi sınıfını bölüp parçalama ve burjuvazinin kuyruğuna takma eğilimlerinin böyle dönemlerinde açığa çıkması olağandır. DİSK'in bu tehkileyi de başarıyla savuşturması işçi sınıfı sosyalistlerinin, işçi hareketinin ileri sendikal örgütünün çatısı altında sağlanacağına yürekten inananların kararlı çaba ve mücadelelerine bağlıdır. İşçi sınfı sosyalistleri bu yeni konfederasyon önerisinin gerici niteliğini ortaya koyarak, zaten belli bir güç haline gelmesi zor olan bu gelişmenin önüne dikilmeli ve onu teşhir etmelidirler. Sosyal-Demokrasi DİSK'ten umutludur halen Ancak bu umut kesildiği zaman, böylesi bir öneriye destek olması gündeme gelebilir.

Kırıkkale'de kurulu bulunan bağımsız YENİ METAL-İŞ Sendikası bu işin öncülüğünü yapmaya çalışmakta ve bu yöndeki çalışmalarını son günlerde yoğunlaştırmış bulunmaktadır. DEVRİMCİ MADEN-İŞ (Ereğli), OTOMOBİL-İŞ, v.b. 'bağımsız" sendikalarla ortak yapılmaya çalışılan bu girişim öncelikle bu sendikalar kendi alanlarında mahkum edilerek önlenmeli, özellikle bu işin başını çeken YENİ METAL-İŞ Sendikası yöneticilerinin satılmışlıkları, ikiyüzlülükleri teşhir edilmelidir. Bağımsız kalmanın artık mümkün olamayacağını kavrayan sarı sendikacılar, kendi çıkarlarına uygun gelmediğinden DİSK'i tercih etmemekte, tabandan gelen DİSK'e katılma eğilimlerini de rakibi faşist TÜRK METAL sendikası ile birlikte, gerektiğinde ortak davranarak durdurmak istemektedirler. Ve sarı sendikacılıklarının teminatını sosyal-demokrat sendikalar konfederasyonunda görmektedirler. 6 mayıs'ta yapılan YENİ METAL-İŞ Genel Kuruluna sunulan çalışma raporunda, CHP dışındaki bütün partileri, DİSK ve TÜRK-İŞ'i işçi sınıfını bölmekle suçlayanların amacı gerçekte kendi bölücülüklerinin kılıfını hazırlamak ve bu gerici girişimi haklı göstermek. İşçi sınıfı sosyalistleri bu satılmış sendikacıların hayallerini kursaklarında bırakmasını bileceklerdir. Tüm ilericiler, demokratlar ve sosyalistler bu bölücü girişime karşı ortak mücadele vereceklerdir. Özellikle DİSK'i kendilerine boy hedefi seçen bu sarı sendikacılar, DİSK'in işçi sınıfının sorunlarına eğilmediğini iddia ederek sorumsuzlukla suçlamakta ve bol bol anti-komünizm yaparak asıl yüzlerini açığa çıkarmaktadırlar. Oysa bu satılmış yöneticilerin kendileri, MC iktidarı döneminde yüzlerce işçi, emekçi ve öğrencinin katledilmesi karşısında tavırsız kalan, korkularından faşist saldırılar karşısında kendi üyelerini bile savunmaktan kaçan kişilerdir. Ecevit'in işçi sınıfından fedakârlık istemesine hemen "başüstüne" cevabını yapıştıran Halil Tunç, sermayeye sadakatini bir kez daha ispatladı. Bu öneriye sözde karşı çıkan TÜRK-METAL Sendikası da, bunu faşist propagandanın aracı haline getirmek için yaptı. Yoksa temsil ettiği işçilerin çıkarlarına aykırı olduğundan değil. Büyük hayaller peşindeki YENİ METAL-İŞ yöneticileri de işçi sınıfının ekonomik ve demokratik haklarına ve mücadelesine yöneltilen bu saldırıya "evet" diyeceklerdir. Oysa işçi sınıfımızın yapacağı bir "fedâkarlık" yoktur. Fedakarlık yapması gerekenler; halkımızı açlığa, pahalılığa, işsizliğe iten tekelci sermaye ve emperyalizmdir. İşçi sınıfımız mevzilerini terketmeyecektir ve yeni mevziler için ileri atılacaktır.

Sınıf bilincli işçiler her türlü bölücü girişimin önünde aşılmaz bir engel oluşturuyorlar....

TÜRKİYE İŞÇİ SINIFI HAREKETİNİN TARİHSEL BİR DÖNÜM NOKTASI

(Baştarafı S.7 de)

bulunan bilimsel sosyalizm ile burjuva demokrat ve devrimci demokrat akımların da yolları ayrılmaya yönelmiştir. Ancak bu sıralarda bile ortalarda şekillenmiş bir bilimsel sosyalizm yoktur. Hemen hemen hepsi marksist-leninist olmak iddiasındaki irili ufaklı birçok hareket içerininden bazılarında bilimsel sosyalizme yönelim daha ağır basmaktadır sadece.

Bu dönemde sosyalist hareketin en önemli zaaflarından biri de örgütlenme sorununda kendini göstermektedir. TİP yeni tip bir parti, mevcut düzenden bağımsız ve ona karşıt bir parti olarak kurulmamıştır; daha sonra da böylesi bir yönelim içinde olmamıştır. Bunun doğal bir sonucu olarak da, kapitalist sömürü ve baskı düzeniyle uzlaşmazçelişkilere sahip en devrimcigüç olan işçi sınıfına yönelmek, örgütlenmesini proleter bir temel üzerine inşa etmek yerine, bir bakıma burjuvazinin türevleri sayılabilecek olan çeşitli küçük burjuva kesimlere yönelmiştir. Bunda elbette, o dönemde başka bir ilerici siyasi odak bulunmadığı için, bu toplumsal kesimlerin TİP'e yönelmiş olmasının payı büyüktür. Ancak TİP gerçekten bir proletarya partisi olma yönelim ve çabası içerisinde bulunmadığı için, böyle geçici bir olgunun parti yapısını şekillenmesinde tayin edici olmasını doğal karşılamıştır. Son derece gevşek bir örgütsel doku içerisinde yer alan 15 bine yakın TİP üyesi, partinin merkezi politikası ile olduğu kadar, parti dışı güçlerin etkileriyle de yönlenmektedir. Daha sonra TİP'in geçirdiği bölünmelerin ve içinin boşalmasının temel örgütsel nedeni budur.

Oysa 1960 sonrasında, sosyalist hareketin işçi hareketiyle güçlü bağlar kurabilmesi, onunla kaynaşma yoluna girebilmesi için geçmişte hiçbir dönemde görülmemiş elverişli koşullar doğmuştur. İşçi sınıfının ileri unsurları arasında sosyalizme, devrimci düşüncelere yönelim hayli güçlüdür. Ancak bilimsel sosyalist ideolojinin hareket üzerinde belirleyici etkinliğe sahip olamayışı ve işçi sınıfının devrimci gücünün önemsenmeyişi nedeniyle, proletaryanın ileri unsurlarını sosyalizme kazanma, onları işçi sınıfı bilimi ile eğitip silahlandırma ve parti yapısını bu temel taşları ile örme yolunda bir yönelim görülmemiştir. Bunun yerine işçilerin ekonomik mücadele bilincinin gelişmesine alkış tutulmuş, bu alanda ekonomizm ve sendikalizm güçlenmeye bırakılmıştır.

Gerçi yükselen sınıf mücadelesinin zorlamasıyla 1969'larda TİP dışındaki sosyalist ve sosyalizan çevrelerde de bir parti arayışı başlamıştır. Üstelik böyle bir arayış içinde olan unsurlar, bu partinin TİP'ten farklı,yeni tipte bir parti olması gerektiğini de bir ölçüde kavramaya başlamış durumdadırlar. (Aksi halde, çoğu zaten TİP'ten uzaklaşma olan bu unsurların, parti ihtiyacını bilince çıkarır çıkarmaz yeniden TİP'e yönelmeleri gerekirdi.) Ne var ki bu sıralarda bile yeni tipten bir partinin ancak proletaryanın en ileri unsurlarının örgütlenmesi esas alınarak inşa edilebileceği henüz kavranabilmiş değildir. Hatta "eski sosyalist"ler arasında "asker-sivil-aydın zümre"ye bel bağlayan ve "parti devrimden sonra bir güneş gibi doğacaktır" şeklinde bilim dışı safsatalarla bu sorunu savsaklayanlar bile hâlâ çıkabilmektedir.

İşte 15-16 Haziran, böylesine güçlü bir ilerici ve sosyalist potansiyelin bulunduğu,ancak sosyalist ve sol hareketin tam bir dağınıklık ve keşmekeş içinde bulunduğu bu koşullarda, önderlikten ve örgütlülükten yoksun bir şekilde patlak vermiştir. Buna rağmen, bu direnişle birlikte, toplumsal hayatın çeşitli kesimlerinde güçlü bir şekilde kendini duyuran işçi sınıfı etkisi, davranışlarda, anlayışlarda, yönelimlerde birçok değişikliklere yol açmıştır.Gelecek sayımızda 15-16 Haziran'ın Türkiye sosyalist hareketine getirdiği dersleri ve yol açtığı değişiklikleri inceleyeceğiz

1969 Dünya Komünist ve İşçi Partileri Konferansının 9. yıldönümünde

PROLETARYA ENTERNASYONALİZMİNİN DERİNLEŞEN İÇERİĞİ

Uluslararası komünist hareketin dünyadaki politik gelişmeler üzerindeki belirleyici rolü, günümüzde her zamankinden daha fazla etkisini hissettiriyor. Komünist partilerin uluslararası plandaki politik birliğini ifade eden dünya komünist hareketini bugünkü noktaya getiren faktör, elbette ki en başta onların marksizm-leninizme olan bağlılıkları oldu. Sınıf mücadelesindeki önderliklerini, bilimsel öğreti üzerine temellendirdikleri strateji ve taktiklerle hayata geçiren komünistler, böylelikle ülkelerinde toplumsal hayatın ayrılmaz bir parçası haline geldiler ve sınıf konumlarını pekiştirdiler. O yüzden komünistleri toplumsal hayatın dışına itme çabaları dünyanın hiçbir yerinde kalıcı bir başarıya ulaşamadı. Komünist hareketin içine sızan veya onu dışarıdan etkilemeye çalışan hiçbir küçük-burjuva ve burjuva etkisi onu sınıfsal konumundan ayırmaya yetmedi. Dünya komünist ve işçi hareketinin organik bütünlüğü giderek güçlendi ve günümüzde dünyadaki gelişmelerin başlıca itici gücü haline geldi.

Komünist hareket, kendisine dünya çapında bu kadar önemli bir politik etkinlik kazandıran gücü nereden almaktadır ? İlkin bilimsel sosyalizme olan bağlılığından ve bununla birlikte kendi enternasyonalist birliğinden. Dünyadaki devrimci değişmelerin temelinde, komünistlerin uluslararası işbirliği yatıyor. Komünistlerin tek tek ülkelerdeki ulusal görevleri ancak onların ulusararası görevleriyle bir bütünlük içinde ele alındığı zaman başarıya ulaştırılabiliyor; dünya devriminin tek tek ülkelerdeki sorunları ancak devrimci sürecin uluslararası sorunlarına bağlı kılınarak çözümlenebiliyor.

Komünistler için proletarya enternasyonalizmi, bilimsel sosyalist öğretinin uygulanmasında gözetilecek temel bir metod ve temel bir politikadır. Enternasyonalist yöntem ve enternasyonalist politika olmaksızın işçi sınıfı partilerinin ulusal ödevlerini başarıyla yerine getirmesinin olanağı yoktur. Kısacası, proletarya enternasyonalizmi komünist pratiğin temel ilkesidir.

Yüz küsur yıllık tarihi boyunca bu ilke, özü değişmemekle birlikte muhtevasını sürekli olarak zenginleştirdi ve buna paralel olarak da yeni yeni biçimler kazandı. 9. Yıldönümünü yaşadığımız 1969 Moskova toplantısı gibi uluslararası forumların zaman zaman toplandığına şahit olduğumuz günümüzde, proletarya enternasyonalizmi,hem içerik hem de biçim yönünden yüz yıl öncekinden çok daha geniş boyutlara ve değişik biçimlere sahip.

Büyük Ekim Devrimi ile açılan dünya çapında kapitalizmden sosyalizme geçiş çağı, sınıf mücadelelerinin çok değişik, yeni ve karmaşık özelliklerini de beraberinde getirdi. Ekim devriminden bu yana gelişen yeni süreçler dünyamızın çehresini tamamen değiştirdi.Dünyanın üçte birinde sosyalizm yaşayan bir gerçeklik haline geldi, emperyalizmin sömürge sistemini parçalayan ulusal kurtuluş hareketleri emperyalizmin etki alanını iyice daralttı. Bütün bu değişimlerle birlikte dünyadaki devrimci güçler de hızla genişledi. Sosyalizm ile kapitalizm arasında şiddetli bir mücadeleye sahne olan dünyamızda kapitalizmin konumları sürekli olarak gerilerken, anti-emperyalist cephe, arasına yeni güçleri de alarak büyüdü. Emperyalizmin temellerini sarsan bütün toplumsal hareketler dünya devriminin birer ögesi oldular. Böylelikle başlangıçta yalnızca uluslararası proletaryadan ibaret olan devrim güçleri, ulusal kurtuluş mücadelesi veren halklar ve kapitalist ülkelerdeki demokratik hareketleri de kapsamına alarak genişledi.

Birçok ülkenin kapitalist sistemden kopması yalnızca dünyanın genel durumunu değiştirmekle kalmadı. Emperyalist bağımlılıktan kurtulan halkların önemli bir kısmı, kapitalist olmayan yoldan sosyalizme yöneldiler. Bu Ekim devrimi öncesinde hiç yaşanmamış bir süreçtir. Ulusal kurtuluşu sosyal kurtuluşla tamamlamak isteyen halklar, ekonomik bağımsızlıklarını elde etmek için yepyeni sorunları çözmek zorunda kalıyorlar. Bu ülkelerin toplumsal şartları, küçük burjuva milliyetçisi unsurların etkisi, kabile ilişkileri v.b. birçok sorun, toplumsal ilerlemenin önüne çelişkili, karmaşık bir yapı koyuyor. Ve bu ulusal kurtuluş hareketleri bu çelişkileri de beraberinde taşıyarak dünya devrimci sürecinin bir parçası oluyorlar.

Kapitalist metropollerdeki sınıf mücadelesi ise eskisiden çok farklı boyutlara ulaşmıştır. Bu ülkelerde mekanik ve düz bir sosyalist devrim çizgisi izlenmemektedir. Tekellere karşı büyük bir toplumsal muhalefet şekillenmekte ve demokratik hareketler yayılmaktadır. Çağımızın olgusu olan bilimsel teknolojik devrim, bilim adamlarının, aydınların ve hizmetlilerin artan ölçülerde proletaryaya yaklaşmasına yol açmakta, kapitalizmde geleceğin karanlık olduğunu gören gençlik politize olmakta ve aktifleşmektedir. Bu ülkelerde de yepyeni sorunlar komünistlerden çözüm beklemektedir.

Öte yandan, sosyalist topluluk, toplumsal ilerlemenin en ileri aşamasını yaşamakta ve bu niteliğiyle dünya devrimci sürecinin başını çekmektedir. Sosyalist sisteme dahil olan ülkelerin halkları daha önce hiç yaşanmamış sorunları çözmekte ve sınıfsız toplumun temellerini atmaktadırlar. Toplumsal ilerleme yolunu açan ve dünya halklarının ilerde yararlanacakları deneyleri bugünden yaşayan sosyalist sistem ülkelerinin, halâ farklı gelişkinlik düzeyinde bulundukları da bu arada unutulmamalı. Sosyalist sistemin ekonomik bütünleşme yolunda halâ gideceği yol var.

Çağımızdaki yeni olguların çok genel bir değerlendirmesi yapıldığında, görülüyor ki, dünya devrimci sürecinin içinde geliştiği koşullar durmaksızın değişmektedir. Buna paralel olarak, ilerleme yanlısı güçlere öncülük eden komünistler ülkeden ülkeye değişen, çok çeşitli ve zengin bir pratik içindeler. Komünistlerin siyasi faaliyetleri yöresel özelliklere göre birbirinden çok farklı ve çeşitli biçimlerde ortaya çıkıyor. Onların izledikleri strateji ve taktikler de ulusal görevlere göre değişik biçimlerde şekilleniyor.

Bilimsel sosyalizm, komünist partilerin yaratıcı çalışmalarıyla hayata geçiyor. Ve bilimsel teorinin somutlanış biçimi olan strateji va taktikler sınıf mücadelesi içinde uygulandıkça, aynı bilimsel teoriyi geliştirip zenginleştiriyor. Dünyamızın değişen gerçekleri, bilimsel klasiklerin önceden belirtmedikleri yeni kavramlar yaratıyor ve marksism-leninizm yeni süreçlere uygun düşen yeni mücadele yöntemleri ile geliştiriliyor.

Dünyamızdaki hızlı değişiklikler, uluslararası komünist harekete, yeni koşullara göre yeni eylem programları hazırlamak görevini yüklemektedir. Komünist hareket dünyanın mevcut karmaşık durumunun çözümlemesini yapmakta ve yeni olguları gözönüne alarak dünya devrimci sürecinin önündeki genel hedefleri belirlemektedir. Böylesi bir ortak mücadele programının hazırlanması ise komünist partilerin faaliyetleri arasında karşılıklı deney ve fikir alışverişi ile mümkündür. Komünist partilerin ulusal pratiklerinin uluslararası planda çözümlenmesi ve sentezlenmesi sonucunda sosyalist devrim öğretisi geliştirilmektedir. Bu, günümüzde danışma toplantıları yoluyla olmaktadır.

Proletarya enternasyonalizminin daha önceki örgütsel biçimleriyle karşılaştırıldığında, danışma toplantılarının, partiler arasında yeni bir ilişki biçimi olduğu hemen görülmektedir. Bunun temel nedeni ise proletarya enternasyonalizminin gelişen ve derinleşen içeriğidir. Dünya proleter devrim çephesinin gelişmesi neticesinde proletarya enternasyonalizminin içeriği de gelişmiştir. Öyle ki, yeni yeni toplum kesimleri enternasyonalist fikirlerin etki alanına girmiş, proleter olmayan anti-emperyalist ve barış yanlısı hareketler de enternasyonalist dayanışmanın içinde yer almışlardır.

Enternasyonalizmin toplumsal tabanındaki genişleme, temel enternasyonalist sloganlardaki değişikliklerle kendini ortaya koyar: *"Bütün Ülkelerin İşçileri Birleşin"* sloganı, Lenin tarafından *"Bütün Ülkelerin İşçileri ve Ezilen Halklar Birleşin"* şeklinde geliştirilmişti. Günümüzün geniş anti-emperyalist cephesine uygun düşen slogan ise 1969 Konferansında şöyle formüle edildi: *"Sosyalist ülkelerin halkları, proleterler, kapitalist ülkelerin demokratik güçleri, özgürlüğüne kavuşmuş halklar ve ezilen halklar; emperyalizme karşı, ulusal bağımsızlık, toplumsal ilerleme, demorasi ve sosyalizm için ortak mücadelede birleşin!"*

Proletarya enternasyonalizminin toplumsal tabanı genişlerken, özü elbette değişmemiştir. Bu dünya komünist hareketinin birliğidir. Komünistler anti-emperyalist güçlerin uluslararası dayanışmasını güçlendirirken, komünist hareketin birliğine özel bir önem verirler. Çünkü anti-emperyalist harekeketin birliği ancak dünya komünist hareketinin birliği etrafında sağlamlaştırılabilir.

Komünist partiler arasındaki ilişkiler, günümüzde başlıca uluslararası toplantılar ikili veya çok yanlı görüşmelerle sağlanmaktadır. Kimileri bu mevcut ilişki biçimini "kendi başına buyrukluk" veya "enternasyonalizmin bunalımı"olarak değerlendikmekte ve Komintern gibi merkezi bir örgüt olmaksızın komünist hareketin birliğinin sağlanamayacağını iddia etmektedirler. Bu sekter görüşler devrimci sürecin günümüzdeki çok yönlülüğünü, karmaşıklığını ve ulusal farklılığını görememekten kaynaklanıyor.

Bilindiği gibi Komintern, dünya komünist hareketinin çocukluk çağının bir olgusuydu. 2. Enternasyonal ihaneti karşısında komünist hareketi toparlamada Komintern'in çok önemli bir işlevi oldu. O dönemin koşullarında savaş halindeki Avrupa işçi sınıfının uluslararası kardeşliğini canlandırma görevini başarıyla yerine getirdi Komintern. 1943 yılında dağıtıldığı sırada üye partilerin hemen hepsi ülkelerinde praletarya hareketinin önderliğini ele almış, ulusal görevleri büyümüş ve merkezi bir örgütlenme içinde bu çok yönlü sorunlar çözülemez hale gelmişti. Komintern bu duruma son vermek için dağıtıldı. Dağıtıldığında komünist partileri yüksek bir dayanışma ve birlik bilincine ulaştırarak temel fonksiyonunu yerine getirmiş bulunuyordu.

Partilerin daha sonraki ilişkilerinde, ulusal faaliyetlerdeki ayrılıklar doğal olarak daha fazla dikkate alınır oldu. Böylece komünist partiler ulusal sorunların çözümünde daha etkin olmaya başladılar ve hızla güçlendiler. Uluslararası toplantılar, partiler arası ilişkilerin en önemli biçimi haline geldi. Karşılıklı deney ve fikir alışverişi ile ulaşılan ortak eylem programları, tarihsel gelişmin dinamik ve karmaşık niteliğinin çözümlendiği ideolojik platformlar oldu. Uluslararası toplantılarda ortaya çıkarılan politik belgelere ne derece uyulup uyulmayacağı, komünist patilerin gönüllü ve bilinçli öz-disiplinlerine bağlıdır. Komintern'in miras ve gelenekleri komünist partilerin yeni ilişki biçimi içinde de yaşamaya devam ediyor. Zaman zaman yöntemlerde ve politikalarda farklı görüşlerin ortaya çıktığı görülmektedir. *"Ama, önemli, temel noktalardaki birliği, tam tersine, ayrıntılardaki, yöresel özelliklerdeki, eyleme girişme tarzındaki çeşitlilik sağlar."* (Lenin, Toplu Eserler-Fransızca- C.26, S.432) Enternasyonalizm, ulusal zeminler üzerinde yükseleceğine göre, komünistlerin eylemlerinde ulusal görevlerin artması enternasyonalizmi daha da güçlendirecektir.

Günümüzde proletarya enternasyonalizminin içeriğinde ve biçimlenmesinde görülen değişiklikler Uluslararası Komünist Hareketin ilkelerini ve kıstaslarını değiştimemektedir. Komünist hareketin birliğinin dayandığı temel ilkeler kısaca; marksizm-leninizm'e bağlılık, ulusal görevleri uluslararası görevlere bağlı kılmak, sosyalist sistemi desteklemek ve savunmak, sapmalara karşı kararlı mücadele olarak özetlenebilir.

Proletarya enternasyonalisti olmanın ölçütü günümüzde de Sovyetler Birliği'ne ve Sosyalist Sisteme karşı takınılan tavırdır. 75 partinin katılımıyla düzenlenen 1969 Komünist ve İşçi Partileri Konferansı bu gerçeği şöyle ifade ediyor: *"Sosyalizmi savunmak, komünistler için uluslararası bir görevdir."* (Zirve Konferansı. S.41)

Uluslararası komünist hareket 1969 Toplantısının belirlediği hedefler doğrultusunda yeni başarılara doğru ilerliyor.Ancak bir gerçek gözden kaçırılmamalıdır. Komünist hareketin birliğini zedelemeye yönelik eğilimler, onun anti-emperyalist hareketler üzerinde birleştirici etkinliğini de zedelemektedir. Öncelikle bu eğilimlerin kaynağı doğru tesbit edilmelidir. Kuşkusuz bunun nedenlerinden önemli biri marksizm-leninizmin temel ilkelerini tahrif ya da revize etmeye yönelik girişimlerdir. Elbette ki böylesi girişimlerle mücadele etmek komünistlerin vazgeçilmez görevlerinden biridir.

Komünist hareketin birliğini zaafa uğratacak eğilimlerin bir başka nedeni ise, bizatihi enternasyonalizmin proletaryanın dışındaki toplum kesimlerine doğru etkisini genişletmesidir. Sömürgecilikten kurtulmuş ülkelerde köylü kitleleri, aydınlar ve ordu mensupları arasında, kapitalist ülkelerde ise orta tabakalar, bilim adamları ve aydınlar arasında enternasyonalist fikirler güç kazanıyor. Ancak esas olarak *proleterlerin* sınıfsal birliğini ifade eden proletarya enternasyonalizmini, proleter olmayan tabakalar çoğu halde dar milliyetçi önyargılarla birlikte kavrarlar. İşte böylesi milliyetçi tutumlar anti-emperyalit güçlerin dayanışmasını zedeler, hatta uluslararası komünist hareketin içine dahi sızabilir. Bu olgu günümüzde varlığını hissettirmektedir. Küçük burjuva milliyetçi etkilenmeler kimi partilerde bağımsızlığın mutlaklaştırılmasına, kardeş partilerin dostça eleştirilerinin "iç işlere müdahale" diye reddedilmesine ve sosyalist sisteme karşı belirleyici olan enternasyonalist tutumdan uzaklaşılmasına yol açmaktadır. Bu gibi eğilimler, proleter olmayan anti-emperyalist güçlerden yansıyan geçici olgulardır. Komünist hareketin dünya devrimci sürecindeki önderliği gerçekleştikçe "bağımsızlıkçı" merkezkaç eğilimleri de belirmektedir. Açıktır ki, böylesi eğilimleri barındıran partileri tecrit etmek ve enternasyonalist birliği daraltmak çözüm olamaz. Komünistler bu gibi güçlerin geçici karakterini bilmekte ve vereceği zararları önlemek için proletarya enternasyonalizminin fikirlerini daha geniş kitlelere benimsetmek üzere mücadele etmektedirler.

Kapitalist ülkeler işçi sınıflarının mü

İşçi sınıfının uluslararası birlik, dayanışma ve mücadele günü olan 1 Mayısı kutlayalı 1,5 ay oluyor. Türkiye işçi sınıfının tarihinde özel bir yeri olan 15-16 Haziran olaylarının yıldönümünü anıyoruz. Türkiye işçi sınıfı 15-16 Haziran 1970'de Türkiye devriminin başını çekmeye yetkili ve kararlı biricik güç olduğunu dosta düşmana gösterdi. Türkiye işçi sınıfı, şanlı 15-16 Haziranın sekizinci yıldönümünü kutlarken kendisinin uluslararası işçi sınıfının bir parçası olduğunu ve mücadelesinin uluslararası işçi sınıfının mücadelesi ile birlikte büyüdüğünü, güçlendiğini gayet iyi biliyor.

Fransız işçilerinin bir gösterisi...

Türkiye işçi sınıfını küçümseyenler vardı 15-16 Hazirandan önce, sonra da oldu. Bu sadece Türkiye'ye has bir olgu da değil. Emperyalizmin bilinçli olarak yaratmaya çalıştığı ideolojik bulanıklık atmosferi içinde zaman zaman bir çok değişik ülkede işçi sınıfının öncü misyonunu görmezlikten gelen, hatta reddeden çeşitli fikirler ortaya çıkabiliyor. Bütün bunlar, aslında, toplumsal gelişmenin burjuvazinin çizdiği rotadan gitmesini isteyenlerin işine yarıyor. Ancak bu türden fikirler sürekli olarak değişik insanlar tarafından sanki yeni bir şeymişler gibi tekrar tekrar ısıtılıp piyasaya sürülseler de, hiçbir zaman kalıcı olamıyorlar. Çünkü, işçi sınıfı mevcudiyetini ve sahip olduğu devrimci potansiyeli çeşitli vesilelerle, en kör gözlere bile kanıtlamasını biliyor.

Bilimsel sosyalizmden sapmalar her zaman işçi sınıfının dışındaki sınıf ve tabakaların görüşlerini ifade ederler. Bu yüzden, görünüşteki tüm karşıtlıklarına rağmen sağ ve "sol" revizyonistlerin birleştikleri nokta vardır: işçi sınıfını inkar.

"İŞÇİ SINIFI ARTIK YOK" MU?

Marksizm-Leninizme sağdan ve "sol"dan ters düşen çeşitli akımlar kendi hayallerinde oluşturdukları kapitalist toplum yapılarıiçinde işçi sınıfını sürekli olarak "orta sınıf" içinde eriyen ve böylece bağımsız bir varlık olarak sözü edilemiyecek olan bir toplumsal grup olarak tanımlamaktadırlar. Sağ revizyonistler bunu kapitalist toplum içinde reformlarla sınıf ayrılıklarının üstesinden gelinebileceği, toplumsal bir devrimin gereksizliği üzerine tezlerini haklı göstermek için savunurlarken, "sol"lar ise küçük burjuva radikalizminin ifadesi olan maceracılıklarını tek "devrimci yol" diye lanse etmek kaygısı ile bu türden çarpıtmalara başvurmaktadırlar. Oysa somut olgular işçi sınıfının varlığı ve mücadelesi üzerine belirli kuşkular taşıyan tüm görüşlerin geçersizliğini kanıtlıyor.

Tablo 1'de verilen rakamlar kapitalist ülkelerde işçi sınıfının azalma değil düzenli bir artma gösterdiğini, bu artışın yirmi yıllık bir süre içinde bazı kapitalist ülkeler için yüzde 100'ü bulduğunu açık olarak gözler önüne seriyor. İşçi sınıfının sayısı artarken, bilimsel teknolojik devrim sonucu toplumsal yapıda meydana gelen değişmeler ona bir sürü yeni müttefikler kazandırıyor. Tekelci devlet kapitalizminin gelişmesi ile işçi sınıfı dışındaki ücretli emekçilerin sayıları da hızla artıyor, hızla yoksullaşan bu tabakalarla işçi sınıfı arasında uzun erimli hedefler uğruna kalıcı birliktelikler kurmanın daha elverişli maddi zeminleri oluşuyor.

1969 yılında tüm gelişkin kapitalist ülkelerde toplamı 198 milyonu bulan uluslararası işçi sınıfı içinde, sanayi işçileri en önemli bölümü oluşturuyor (Federal Almanya'da toplam işçilerin yüzde 61,1'i, Fransa'da yüzde 51,7'si, İtalya'da yüzde 59,9'u, İngiltere'de yüzde 55,9'u, Japonya'da yüzde 53,8'i ve ABD'de yüzde 41,5'i). Lenin kentlerdeki sanayi proletaryasını *işçi sınıfının çekirdeği* ve *devrimci partinin dayanacağı temel* olarak görüyordu. O zamandan bu zamana olan tüm değişimlere, tekelci kapitalizmin gelişmesi ile hizmetler gibi üretici olmayan sektörlerde meydana gelen şişkinliklere rağmen, sanayi işçileri, işçi sınıfı içindeki ağırlıklı ve öncü konumlarını koruyorlar.

Sonuç olarak, L.I.Brejnev'in dediği gibi, *"bilimsel teknolojik devrimin işçi sınıfının alanını daralttığına, hatta onu toptan ortadan kaldırdığına dair revaçta olan anti-marksist teorilere rağmen, olgular bunun tam tersine işaret ediyor: Bilimsel teknolojik devrim her yerde işçi sınıfının gelişimine yol açıyor. Bu, diğer şeylerin yanında, modern üretim yöntemlerinin ortaya çıkardığı yeni meslekler dolayısı ile böyle oluyor."* (Tüm devrimci ve barışçı güçlerin birliği için mücadelede SBKP, İng. sf.287)

Sayıları ve toplam nüfusa oranları hızla artarken, işçilerin mücadeleleri de büyüyor, yükseliyor, yeni boyutlar kazanıyor.

DAHA İYİ BİR YAŞAM İÇİN

Çalışma koşullarını iyileştirmek, artan enflasyon karşısında yaşam düzeyini korumak, çalışamaz durumda olacağı günlerini güvence altına almak; kapitalist ülkelerdeki işçi sınıflarının ekonomik mücadelesi bu amaçlara yöneliyor. Ekim devriminden beri dipdiri bir gerçeklik olarak varlığını sürdüren ve güçlendiren dünya sosyalizminin işçi ve emekçilere sağladığı üstün yaşam düzeyleri bu konuda kapitalist ülkeler işçilerinin önlerinde canlı örnekler oluşturuyor, onların mücadelesine yeni perspektifler açıyor.

İşsizlik belası en gelişkin kapitalist ülkede bile işçilerin başından eksik olmuyor. Kapitalizmin genel bunalımı derinleşmesine paralel olarak işsizlik oranı her geçen yıl biraz daha artıyor, binlerce işçi sokaklara atılıyor.

1975-75 bunalımından sonra işsizler ordusundaki büyük artış Tablo 2'den açıkça görülmekte. Kapitalist dünyanın "refah cenneti" Amerika Birleşik Devletleri'nde çalışabilir nüfusun yüzde 7'si iş bulamıyor. Bunlar resmi rakamlar. Yani devlet yetkilileri, işsizliğin bu oranlara vardığını ifade ediyorlar. Tabii gerçek işsizlik bunun da çok üstünde. İşsizliğin kaptalizme has bir olgu olduğunu, Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ülkelerde yıllardır işsizlik diye bir sorunun söz konusu olmadığını da burada kaydedelim.

100 kişiden 7'si işsiz gezerken geri kalanlar çalıştıkları işten hoşnut mu bari? Çağdaş Amerikan romancısı John Updike'ın romanlarındaki tiplerden biri "işinden hoşlanıyor musun?" sorusuna "Eğer hoşlansaydım ona iş denmezdi" diye cevap veriyor. Kapitalist üretim işçiyi iş sürecine yabancılaştıran yapısı bugün milyonlarca işçi ve emekçiyi "angarya bir hayat"a muhkum ediyor. "Hadi yabancılaşmadan filan vaz geçtik, bari elimize geçenle karnımız doysa" diyorsak, yığınların görece yoksullaşması ile gelişip güçlenen tekelci ekonomi buna da meydan vermiyor. Kapitalizmin genel bunalımı derinleşirken işçilerin gerçek ücretleri de düşüyor. Bunun böyle olmadığı hallerde de gerçek ücretlerde ki artış, üretim ve kent yaşamının dayattığı yeni talepleri karşılamaktan çok uzak kalıyor ve işçilerin toplum içindeki görece maddi konumları yine kötüleşmiş oluyor. 1972 yılında, ABD de imalat sanayiinde çalışan bir işçinin ortalama olarak aldığı ücret, resmi istatistiklere göre, dört kişilik bir ailenin aylık standart bütçesinin gerekli kıldığı miktarın ancak yüzde 65'iydi. Dokuma işçilerinde bu durum daha da kötü olup, bir dokuma işçisi dört kişilik ailesini toplumsal ortalama düzeyinde yaşatmak için gerekli miktarın ancak yüzde 50'sini kazanıyordu. Bütün bunlar ABD makamlarının resmi istatistikleri. 1972'den bu yana geçen bunalımlı yıllar içinde bu oranlar çok daha küçülmüştür. Hızlı enflasyon, işçilerin ellerine geçen paranın değerini düşürüyor. Tablo 3'te görüldüğü gibi, yaşam maliyetleri sürekli yükseliyor. Tablodaki son rakam 1973'e ait. 1978 yılında yaşam pahalılığı bunun da çok üstünde olsa gerek. İşçilerin ücretlerinin bu hızlanan enflasyonist gidişata ayak uydurması çok zor oluyor. Sonuç: gerçek ücretlerde düşme. Oysa, sosyalist ülkelerde süreç bunun tam tersi. Örneğin, Sovyetler Birliği'nde gerçek gelirlerin 1936'dan bugüne değin tam 5,7 katlık bir artış gösterdiği bildiriliyor. Bilindiği gibi, 1936 yılı, Sovyet ülkesinde sosyalist toplumsal ilişkilerin kuruluşunun esas olarak tamamlandığı yıldı.

İş kazaları her yıl binlerce işçi ve emekçinin ölümüne yol açıyor. Tüm kapitalist işletmeler sanki birer balta girmemiş orman ve bu ormandaki canavarlar her gün yeni işçilerin kanına giriyorlar. Kârı çoğaltmak için uygulanan emeğin yoğunlaştırılması, daha hızlı ve yoğun çalıştırma, bunun yanında alınan güvenlik tedbirlerinin çok az olması, iş kazalarının sayısının pek fazla olmasına yol açıyor. 1972 yılında, Amerika Birleşik Devletleri'nde 2,5 milyon iş kazası olmuş ve bunlarda 14 bin işçi ölmüş. Aynı rakamlar İtalya'da 1,5 milyon ve 4600, Fransa'da 1 milyon ve 2200, Federal Almanya'da 2,2 milyon ve 4100. Yani 1972 yılı içinde sadece ABD İtalya, Fransa ve FAC de 25 bine yakın işçi iş cinayetlerinde can vermiş. Bu yüzden kapitalist ülkeler işçi sınıfları çalışma şartlarının iyileştirilmesi için mücadeleyi yükseltiyorlar.

Kapitalist ülkelerde 100 kişiden talihli 93'ün arasına girdiniz ve iş buldunuz diyelim. Hadi "iş kazası" denilen ve patronların kâr hırsıyla gerekli önlemleri almamasından doğan felaketler de sizi bulmadı diyelim. Elinize geçen para az da olsa "sağlık olsun" deyip geçinmeye çalışıyorsunuz. Peki ya "sağlık olmazsa", ne olacak ? Ya da hayatınızı turp gibi sürdürseniz bile günün birinde elbet yaşlanacaksınız. O zaman sizi nasıl bir gelecek bekliyor ? Türkiye'de durumun ne kadar içler acısı olduğunu söylemeye gerek yok. Gelişkin kapitalist ülkelerdeki durum da pek iyi değil. Halkın üzerindeki vergi her yıl artıyor ama sağlık, eğitim ve diğer sosyal ihtiyaçlar için devlet emekçilerden ayrıca ücret almaktan çekinmiyor. Tüm halkı kapsayan bir sosyal güvenlik sisteminin varolduğu sosyalist olmayan tek bir ülke yoktur. Bir çok kapitalist ülkede sosyal güvenlik fonu denilen şeyler aslında yine işçi ve emekçilerden kesilen primlerle oluşur. Emeklilik yaşı da çok yüksek olup, kapitalizm insanı posası çıkıncaya kadar çalıştırmaktadır. İrlanda, Norveç ve Kanada'da 70 olan emeklilik yaşı, İsveç, Finlandiya ve İzlanda'da 67, FAC, İngiltere ve ABD'de 65'tir.

Emeklilik ve diğer sosyal güvenlik hakları konusunda sosyalist ülke yurttaşlarının kazanımları kapitalist ülkelerdeki sınıfdaşlarının mücadelesine perspektif vermektedir. Örneğin, Sovyetler Birliği'nde son 7 yıl içinde 25 milyon emeklinin maaşları büyük artış görmüş. Bunlardan yarısının aylıklarındaki artış 1,5 katı aşmış. Yine Sovyetler Birliği'nde emeklilik yaşı erkek için 60, kadın için 55. Zor işlerde bu sınır 10 yıl daha aşağıya iniyor. Sosyalist üretim ilişkileri içinde insanın yıpranmadığı, eksiksiz sağlık hizmetinin ve tam gıda alma, vb.nin insan ömrünü uzattığı da dikkate alınırsa, bu rakamların ne kadar düşük olduğu daha da açığa çıkıyor. 1969 rakamlarına göre, sosyalist olmayan 111 ülkenin sadece 5'inde ücretsiz sağlık hizmeti mevcutken, tüm halkın sağlık ihtiyaçlarının ücretsiz karşılanması yıllardan beri bütün sosyalist ülkelerde sosyalizmin emekçilere kazandırdığı bir haktır.

İşte tüm bu amaçlar için kapitalist ülkeler işçi sınıfının ekonomik mücadelesi yükseliyor.İşçilerin ekonomik mücadeledeki en önemli silahı grevdir. Uluslararası Çalışma Örgütü yıllığında verilen rakamlara göre kapitalist ülkelerde grevlerin sayısı da sınıf mücadelesinin gelişimine paralel olarak hızla artmaktadır. Gelişmiş kapitalist ülkelerde, greve katılanların sayısı 1973'te 17,4 milyon, 1974'te 21,5 milyon, 1975'te 24,2 milyon, 1976'da 27,5 milyon olmuştur.

İşçilerin mücadelesi sadece ekonomik amaçlarla sınırlı kalmıyor. Batı Avrupa ülkelerinden bir çoğunda, Şili, Uruguay, Paraguay, Güney Afrika Cumhuriyeti gibi ülkelerde kurulu faşist ve gerici rejimlere karşı savaşan emekçi ve yurtseverlerle dayanışma yürüyüş vemitingleri düzenlendi. Daha geçen haftalarda, Fransa'da ve Belçika'da işçiler Fransız ve Belçika emperyalistlerinin giriştikleri Zaire'deki katliam hareketine karşı tepkilerini yürüyüş ve gösterilerle ifade ettiler.

cadelesi yükseliyor

ULUSLARARASI GERİCİLİĞE KARŞI, SÖMÜRÜSÜZ VE SAVAŞSIZ BİR DÜNYAYA DOĞRU

Sınıf mücadelesinin çok geniş boyutlar kazandığı günümüzde, ekonomik mücadele, giderek tüm bir tekelci devlet egemenliğine karşı mücadeleye dönüşme yönünde güçlü bir eğilim taşıyor. İşçi sınıfının militan öncüleri, Komünist Partileri, ekonomik mücadeleyi yönlendirirlerken, aynı zamanda, esas amacın tekel egemenliğine son verilmesi ve burada kalınmayarak sömürünün ortadan kaldırıldığı bir üretim sisteminin kurulması olduğunu gözden uzak tutmuyorlar. Bunda da oldukça başarılı oluyorlar. 1969 Dünya Komünist ve İşçi Partileri Konferansının sonuç bildirgesinde dendiği gibi, "...içinde bulunduğumuz dönem, işçi sınıfı ve emekçi halkın geniş yığınları tarafından, yalnız ekonomik koşulların iyileşmesi için değil, politik amaçlı hareketlerle de damgalanmıştır. Emekçi halk kendi dirimsel çıkarlarını savunurken, toplumsal hakları ve demokratik özgürlükleri de savunuyor. Bu istemleri, gün geçtikçe daha büyük ölçüde, tekelci sermayenin ve onun politik iktidarının egemenliğine karşı doğrultuyor. Emekçi yığınların, insan sömürüsüne dayanan bu ekonomik ve toplumsal sistemi kökünden değiştirme özlemi giderek büyüyor. Birçok ülkedeki büyük işçi sınıfı savaşımları, tekellerin iktidarını sarsmakta, ve kapitalist toplumun iç çatışmalarını ve kararsızlığını ortaya çıkarmaktadır."

Kapitalizmin genel bunalımı derinleştikçe, tekelcilerin işçi ve emekçilere yönelik hesapları çetrefilleşiyor; buna karşılık işçi sınıfının ve tüm emekçilerin mücadelesi mevcut düzene karşı giderek daha ciddi tehditler oluşturmaya başlıyor. Tüm bu sınıfsal dinamik içinde, proletarya hareketinin başını çeken Komünist ve İşçi Partileri en ön sıralarda yer alıyorlar. Uluslararası işi sınıfının, bilimsel sosyalizmin kılavuzluğunda, emperyalizme ve uluslararası gericiliğe karşı, sömürüsüz ve savaşsız bir dünya için mücadeleleri gelişiyor. güçleniyor.

Her 15-16 Haziranda tüm dünya işçileri ile birlikte daha kararlı, daha güçlüyüz.

Macaristan emekçileri 1 Mayıs'ı kutluyor.

TABLO: 1 - İŞÇİ SINIFININ SAYISAL BÜYÜKLÜĞÜ (MİLYON)

Yıl	Tüm gelişkin kapitalist ülkeler	ABD	FAC	Fransa	İtalya	İngiltere	Japonya
1950	132	42	14	9	8	17	10
1969	198	66	19	12	10	19	28

(Ulusal istatistiklerden derlenmiştir.)

TABLO: 2— BAŞLICA KAPİTALİST ÜLKELERDE İŞSİZ SAYILARI (Bin olarak. Rakamlar resmi istatistiklerden alınmıştır. 1977 ve 1978 yılları için işsizlik oranları da verilmiştir.)

	1969	1971	1973	1977	1978 Ocak
ABD	2831	4993	4310	6856 (% 7)	6897 (% 7)
İngiltere	597,1	848,5	652,8	1484 (% 6,3)	1548 (%6,5)
Belçika	85,3	70,9	91,9	307,6 (%9,9)	334,6 (% 11,1)
İtalya	964,2	1120	1167	1545 (%7,1)	—
Hollanda	52,9	62,0	112,3	203,5 (%5,3)	224,8 (%5,7)
Fransa	223,0	338,2	394,1	1071,8(-)	1121,3 (-)
FAC	178,6	185,1	260,1	1091 (%4,8)*	1213 (% 5,4)

** 1977 Aralık*

TABLO: 3 - YAŞAM MALİYET İNDEKSİ (1963 = 100)

ÜLKE	1960	1971	1973
Avustralya	97,3	131,6	147,3
Avusturya	90,0	134,1	152,8
Belçika	95,6	134,3	150,8
Kanada	96,2	129,5	145,0
Fransa	92,4	138,1	156,3
FAC	94,2	126,7	142,4
İtalya	87,1	134,4	155,3
Japonya	82,6	153,2	176,4
Hollanda	94,0	151,7	176,0
Norveç	90,3	149,0	171,0
İsveç	90,8	145,0	163,5
İngiltere	90,9	148,1	172,4
ABD	96,6	132,3	144,6

(Ulusal istatistiklerden derlenmiştir.)

JAPONYA

JAPONYA'da kadın işçilerin toplam işgücü içindeki oranları hızla yükselmektedir. Sayıları 1976 ya göre yüzde 1,2 daha artarak 20,1 milyona ulaşan kadın işçiler tüm Japonya işçi kütlesinin yüzde 37,4'ünü teşkil etmektedir. Metal sanayii 3,7 milyon ile en çok kadın işçi çalıştıran işkolu olarak başta gitmektedir. Kadın işçilerin ortalama aylık ücretleri 1976'ya göre yüzde 13,7 artarak 129,675 Yen'e (yaklaşık 9500 TL.) çıkmıştır, Japon ortalama işçi ücretine göre hayli düşük olan bu rakam Japon işverenlerinin kadın işgücü sömürüsüne olan iştahlarının nedenini açıkça göstermektedir.

Brezilya Metal İşçilerinin Genel Grevi

BREZİLYA'da Mayıs sonunda yapılan ve metal işkolundaki 50 bin işçiyi kapsayan genel grevin yankıları hala sürüyor. Bu grev, 1964 yılından beri gerçekleştirilen ilk grev oluyor. 1964 yılında askeri darbeden sonra geçirilen bir yasa tüm grevleri yasaklıyor ve grevci işçiler için ağır hapis cezaları öngörüyordu. Şimdiye kadar cunta bu yasayı ordu gücüyle uygulatmıştı. Örneğin, 1968 yılında Sao Paulo'da büyük bir grevi bastırmak için ordu birlikleri görevlendirilmişti. Ancak son grevde bu türden tehditlerin, korkutmaların bir etkisi olmadı çünkü "Brezilya Mucizesi" diye diğer azgelişmiş ülkelere emperyalizm tarafından önrek gösterilen şeyin tüm yükünü sırtlanmış olan işçiler artık yeter diyorlardı. Sao Bernardo'daki metal işçileri birliği başkanı Luis Ignacio Da Silva'nın dediği gibi sorun "açlıktan ölmek ya da yaşamak" sorunu idi.

Zaire Shaba Kolwezi

ABD Hava Kuvvetlerinin taşıdığı Fransız paralı askerlerinin silahlı müdahalesi sonunda, Shaba eyaletinin maden-cilik merkezi olan Kolwezi'den geri çekilen Zaireli gerillalar şehri boşaltmışlardır. Fakat olayın yarattığı şokun neticesi Avrupalı uzmanlar şimdilik madenlere dönmeyi reddettiklerinden Zaire'nin ihracatının yüzde 60'ını teşkil eden bakır ve kobaltın üretimi sekteye uğramıştır. Zaire'nin en zengin yeraltı kaynaklarının bulunduğu Shaba eyaletinde bakır, çinko, kobalt ve uranyum madenleri bulunmaktadır ve madenlerin çoğunu, pompaların durması yüzünden su basmıştır. Üretimin eski düzeyine ancak altı ayda çıkacağı ifade edilmektedir.

Rejiminin güvencesi olarak özellikle Zaire ordusunu zayıf tutan Mobutu rejimi geçen sene olduğu gibi bu sene de Fas ve Fransız askerlerinin yardımını aramıştır. Gerillaların püskürtülmesinden sonra gerek iç, gerekse uluslararası muhalefetin etkisiyle paralı askerlerini geri çeken Fransa, başta Fas olmak üzere eski sömürgelerinin bazılarından devşirdiği askerleri Zaire'ye göndermiştir.

FRANSA'DA RENAULT İŞÇİLERİ GREVDE

Renault işçilerinin Fransa işçi sınıfı içinde önemli bir yeri var. Büyük bir kuruluş olması itibarıyla Fransız sanayi içinde lider konuma sahip olan Renault fabrikalarının işçileri de Fransız işçi sınıfının çeşitli mücadelelerinde en ön safları çekmişler. 1968 Mayıs-Haziran olayları sırasında öğrencileri destekleyen ilk grev çağrı ve girişimlerinin Renault işçilerinden geldiği hatırlanmalıdır.

Fransa'da toplu sözleşme dönemine girildiği şu aylarda, ilk toplu grev bayrağını açan Renault işçilerinin direnişleri tüm Fransız işçileri ve işverenleri tarafından dikkatle izleniyor.

6 Haziran sabahında silahlı toplum polisi, Paris'in batısında Flins'deki Renault fabrikasını boşalttı. Bu olayla birlikte başlayan protesto gösterileri tekelci devlet mülkiyetindeki bu firmanın 13 fabrikasını da kapsıyor.

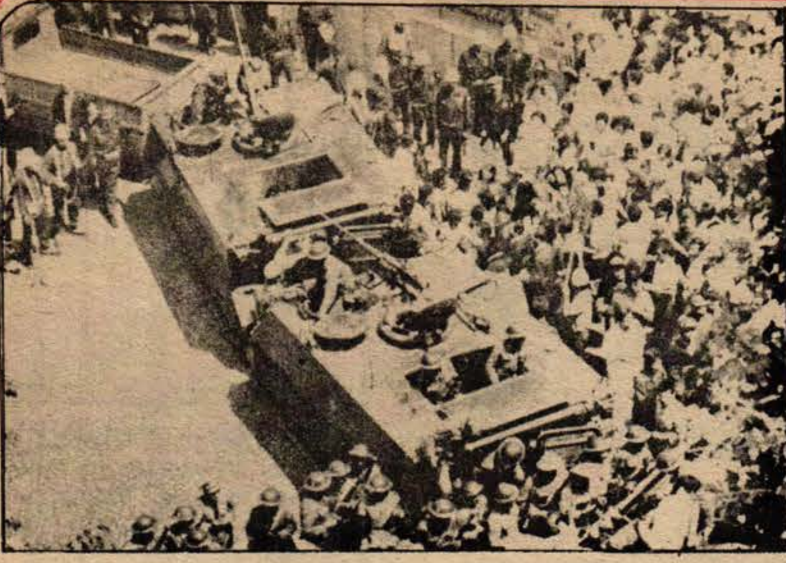
Sosyalist yönelimli CFDT ve komünistlerin önderliğindeki CGT'nin ortaklaşa sürdürdükleri mücadele grevlerle, işi yavaşlatmalarla, gösteri yürüyüşleri mitinglerle sürüyor ve Renault şirketinin tüm 200 bin işçisini içine alıyor.

Flins'deki boşaltma işleminden sonra, çoğunluğu yabancı olan, işçiler yürümek istediler ve polise ancak silah kullanarak yürüyüşü engelleyebileceğini söylediler. Polisin bunu göze alamaması üzerine yapılan yürüyüş sırasında taşınan dövizler ayda asgari 3000 frank ve daha iyi çalışma şartları gibi talepler içeriyordu.

Hükümetin olaya yaklaşımı başka ülkelerdeki hükümetlerin benzer olaylara yaklaşımlarından pek farklı olmadı. Sanayi bakanı Mösyö Boulin "iktisadi durumun çok kötü olduğu"nu belirtti, işsizliğin artacağına, sonbaharda 700 bin genç insanın iş arama durumunda kalmasının beklendiğine, işsizler ordusunun yüzde 20 artarak 1,2 milyonu bulacağına işaret etti. Yani "ayağınızı denk alın, memlekette işsiz çok" demek istedi. Fransız işçileri böyle tehditlere kulak asmıyorlar.

Hür Afrika Birliği adını alan bu ordunun, gerektiğinde, kapitalist ülkelerin Afrika'daki yatırımlarını korumak için diğer dışa bağımlı ülkelerde de kurtuluş kuvvetlerine karşı kullanılabileceği kararlaştırılmıştır. Paris'de bir toplantı yapan beş NATO üyesi Afrika'daki yatırımlarını korumak için bu tür olaylara doğrudan askeri müdahalede bulunma konusunda karar birliğine varmışlardır.

KÖYLÜKLER UYKUSUNDA DÖNDÜ, DÖNÜYOR SOLA.
GÜNE BAKIYOR BEBEK BÜYÜYEN YUMRUĞUYLA
BAŞAKLAR GÖVERDİ, BAK, BAŞ KOYDULAR BU YOLA.
ŞALTERE UZANIYOR TANRIYA AÇILMIŞ EL.
HAVA DÖNDÜ, İŞÇİDEN İŞÇİDEN ESİYOR YEL.

Can Yücel

İŞÇİ SINIFININ DEVRİMCİ POTANSİYELİNİN BİR ESERİ

15-16 Haziran

Burjuvazinin DİSK'i kapatıp, işçi sınıfımızı gerici TÜRK-İŞ çetesinin elinde tutsak etmek için Sendikalar Yasasında yapmak istediği önemli değişiklikler, sekiz yıl önce burjuva partilerinin oylarıyla Meclis'te kabul edilerek yasalaştı.

Bu yasa ile işçi sınıfımızın *iş ekmek ve hürriyet* mücadelesinin kırılması amaçlanıyordu.

Bu yasa ile, emperyalizm ve yerli ortaklarının gizli ve açık servisler aracılığıyla yönlendirdiği TÜRK-İŞ adlı sahte işçi kuruluşunun, tüm işçilerin zorla üye edildiği tek sendikal örgüt haline getirilmesi amaçlanıyordu.

Bu yasa ile, işçi sınıfımızın her geçen gün daha geniş katılımlarla ileri sendikal birliğini gerçekleştirdiği DİSK'in kapatılması amaçlanıyordu.

AP, CHP ve CGP gibi burjuva partilerinin elbirliği ile kabul ettiği gerici Sendika Yasasını işçi sınıfımız kabul etmedi. Böyle bir yasanın çıkma olasılığına karşı daha önceden DİSK'in örgütlü olduğu her işyerinde kurulmuş bulunan Direniş Komiteleri, gerici sendikalar yasasına karşı direniş eylemlerini başlattılar. Fabrikalarda toplantılar yapılarak gerici sendikalar yasası işçilere anlatılıyor, her toplantı coşkulu bir mitinge dönüşüyordu.Hele grevde olan Sungurlar ve İzsal işçilerinin gösterilere hemen başlaması, grev yerlerini binlerce işçinin katıldığı bir siyasi gösteri alanı haline çevirmişti. 14 Haziran 1970 günü DİSK Yönetim Kurulunun çağrısı ile Merter Sitesindeki Lastik-İş salonunda toplanan sendika yöneticileri ve işyeri temsilcileri işçi sınıfımızın tabanda başlattığı bu muazzam eylemin adını koyuyor, direnişin DİSK'in denetiminde sürdürülmesini kararlaştırıyordu. Aynı toplantıda 17 Haziran 1970 günü Taksim Alanında (Şimdiki 1 Mayıs Alanı) büyük bir miting düzenlenmesi de kararlaştırılıyordu. Seksen bini aşkın işçi 15 Haziran sabahı şalterleri indirdiler. Kazanları söndürüp, motorları susturdular. Büyük fabrikalarda civardaki işyerlerinden gelen işçilerin de katılımıyla düzenlenen kitlesel toplantılar bir anda caddelere taştı, muazzam gösteriler haline dönüştü. Kavganın soylu damarı Türkiye işçi sınıfı tarafından tutuluyordu. İşçi sınıfımız kendiliğinden ulaştığı ekonomik mücadele bilinci ile, burjuvazinin saldırılarına karşı muazzam bir kavgayı başlatıyordu. Gerçi eylemi örgütleyerek burjuva egemenliğinin perçinlendiği siyasi iktidar hedefine doğru yöneltecek; eğer politik durum elvermiyorsa, düzenli ve örgütlü bir geri çekilmenin koşullarını hazırlayıp, işçi sınıfını kavgaya yeniden ama daha güçlü, örgütlü ve bilinçli olarak hazırlayacak bir işçi sınıfı partisi yoktu. Muazzamdı; çünkü sendikal bilincin ötesine geçememiş işçi liderlerinin öncülüğü ile oluşturulan direniş komiteleri seksen beş binin üstünde işçiyi direnişe sokuyor, İstanbul ve İzmit'in dört bir yanından başlayan işçi yürüyüşleri burjuvaziye korkulu rüyalar gördürüyordu.

15 Haziran günü, tarih boyunca sınıf mücadelelerinin her biçimine sahne olmuş yaşlı İstanbul şehri yeniden uyanıyor, ayağı kalkıyor, binlerce yıllık sömürü düzenlerinin tümüne, dört bir yanından mavi bir nehir gibi akan işçi evlatlarıyla birlikte adeta başkaldırıyordu. 17 Haziran günü yapılması planlanan büyük miting, 15 Haziran günü şehrin dört bir yanında başlamıştı. Toplam 113 fabrikada üretim durmuştu.

İstanbul şehri giderek yükselen kavga türküleri ve eylem hazırlıkları ile dolu bir gece geçirerek 16 Haziran'ı karşılıyordu. 16 Haziran sabahı işi bırakan yüz binin üstünde işçi dört bir yandan yürüyüşe başladı. Topkapı, Levent, Kartal, Gebze ve Ankara Asfaltında toplanan onbinlerce emekçi kentin merkezlerine doğru aktı. Direniş artık direniş komitelerinin boyutlarını da aşmıştı. Sendikalı, sendikasız, DİSK üyesi, TÜRK-İŞ üyesi yüz binin üstünde işçi, burjuva zulmünün ve hayat pahalılığı, işsizlik ve çalışma koşullarının dayanılmazlığı gibi sonuçlarıyla hayatı çekilmez hale getiren kapitalist sömürü düzeninin üstüne bir çığ gibi büyüyerek gitti. Öğrenci, memur, öğretmen ve esnaf toplulukları da birçok yerde bu büyük protesto gösterisine katıldı. Bu büyük işçi direnişini polis ve asker barikatlarıyla durdurmak isteyen burjuvazi, hesabında yanıldı. İşçi kitleleri her yerde barikatları aşıyorlar, şehrin merkezlerine doğru adeta coşkun bir sel gibi akıyorlardı. Birçok yerde işçiler polis ve askerle çatıştı. Olaylar sonunda üç işçi öldü, 550'nin üstünde işçi muhtelif yerlerinden yaralandı. 5100 işçi işlerinden atıldı. 16 Haziran gecesi burjuva hükümet sıkıyönetim ilan etti. Yüzlerce işçi lideri ve gösterici sıkıyönetim tarafından tutuklandı. Başta DİSK olmak üzere sendikalar çeşitli demokratik gençlik ve meslek örgütleri ile sosyalist kuruluşlar basılarak talan edildi. Yöneticileri tutuklandı. Burjuva terörü İstanbul ve İzmit'in üzerine kasvetli bir duman gibi çöküyordu. Fakat sıkıyönetime, hatta patronların fabrikalara çağırdığı silahlı birliklere rağmen Türk Demir Döküm, Rabak, Sungurlar, Derby, Elektrometal, Auer, Otosan, Arçelik ve Vita gibi binlerce işçinin çalıştığı büyük işyerlerinde direniş tezgahların başında bir hafta daha sürdürüldü.

Bu hafta burjuva iktidara karşı girişilen görkemli 15-16 Haziran direnişinin sekizinci yılını anıyoruz. Bu 15-16 Haziranda fabrikalar durmayacak, makinalar susmayacak. Fakat sekiz sene önce "İstanbul'u zapteden" yüzbinler, fabrikalarda, atölye, şantiye ve işyerlerinde o muhteşem Haziran günlerini hatırlayacak. İşçi servislerinde, vardiya çıkışlarında, işçi kahvelerinde anılarla da olsa kavga bir kez daha yaşanacak. Sekiz yıl önce ilkokul, belki ortaokul öğrencisi olan bugünün genç işçileri ağabeylerinden, babalarından, yaşlı yoldaşlarından 16 Haziran 1970'i ve burjuvazi tarafından vurularak öldürülen Yaşar Yıldırım,Mustafa Bayram, Mehmet Gıdak adlı üç Haziran direnişçisinin bayraklaşan anılarını dinleyecekler. Otosan fabrikasının önünde toplanan binlerce işçinin fabrika önündeki toplum polisi birliklerini nasıl dağıttığı, Acıbadem köprüsünün altında kurulan süngülü barikatın göğüslenerek nasıl yarıldığı, Kadıköy'e varılıncaya dek 2 kez polis, 7 kez asker barikatının nasıl parçalandığı anlatılacak. Yoğurtçu Parkındaki büyük çatışmada genç, ihtiyar, kadın, erkek binlerce işçinin hunharca saldıran polis birliklerine karşı nasıl direndikleri anılarda bir kez daha yaşanacak. Kavel, Philips, Tekfen, Squibb işçileri Mecidiyeköy ve İstinye'den gelen binlerce işçi ile birlikte, 4.Levent'te kendilerine silahla saldıran toplum polisi birliklerini nasıl darmadağın ettiklerini; mihver, cop ve kalkanlarını atarak kaçışan polisleri nasıl kovaladıklarını konuşacaklar. 16 Haziran günü burjuvazinin düştüğü büyük telaş, işçiler birleşmesin diye açılan köprüler, iptal edilen vapur seferleri ve 16 Haziran akşamı ilan edilen sıkıyönetim bir film şeridi gibi gözler önünden geçecek. Hepsinden önemlisi yaşanılan bu onurlu direnişin değerlendirilmesi, politik, örgütsel ve moral açılardan bir kez daha yapılacak.

Kuşkusuz işçi sınıfı hareketi her zaman büyük zaferler kazanarak gelişmedi. Acı fakat onurlu yenilgiler, işçi sınıfı hareketinin ve sosyalizmin gelişim sürecinde çok önemli rol oynadı. Proleteryanın sınıf mücadelesinin çeşitli konaklarında kanı ve canı pahasına edindiği son derece önemli deneyler olarak mücadelenin daha ileri konaklarını etkiledi. Paris Komünü, ABD'de 1 Mayıs 1886 genel grevi ve Chicago direnişi, 1905 Rus Devrimi v.b. gibi işçi sınıfı tarihinin büyük olayları, onurlu birer yenilgi olmalarına karşılık anlam ve sonuç itibariyle sınıf mücadelesine yepyeni politik ve teorik perspektifler kazandırdılar. 15-16 Haziran direnişi de Türkiye işçi sınıfı için çok önemli deneylerle doluydu.

İşçi sınıfımız bu direnişle taşıdığı muazzam gücü bir kez daha gördü. Bu direniş spontane (kendiliğinden) karakterine rağmen işçi sınıfımızın kendisi için sınıf olma yolunda attığı ileri bir adım oldu.

O zamana değin toplumun çeşitli kesimlerinde "işçi sınıfının objektif ve subjektif varlığı"nın tartışılması safsataları, bu direnişle ve bizzat işçi sınıfımız tarafından çöplüğe atıldı.

Bu direnişle "işçi sınıfı partisi" olma iddiasındaki TİP'in işçi sınıfımızın ne denli dışında ve sınıf mücadelesinin ne denli gerisinde olduğu bir kez daha görüldü.

Sosyalist hareket içinde boy gösteren küçük burjuva maceracılığından burjuva sosyalizmine, sağ kanat revizyonizminden sendikalist ihanet çizgilerine kadar tüm "sağ" ve "sol" akımlar 15-16 Haziran'da işçi sınıfımız tarafından da suçüstü yakalandı.

İşçi sınıfının bağımsız siyasi eyleminin gereği ve bu eylemi işçi sınıfı bilimi doğrultusunda örgütleyip sürdürecek "Proletarya Partisinin" inşası görevinin ne denli önemli ve ertelenemez bir görev olduğu, 15-16 Haziran'da bir kez daha görüldü.

Bugün işçi sınıfı hareketi nicel bakımdan oldukça ileri boyutlara ulaştı. Her geçen gün daha fazla sayıda işçi, ileri sendikal örgütü DİSK'te bütünleşiyor. Toplumun diğer emekçi kesimleri ve ezilen ulus ile işçi sınıfımız arasındaki bağlar; birlik, dayanışma ve mücadele bilinci içinde pekişiyor. Bu sürece paralel olarak işçi sınıfı sosyalizmi politik bir hat olarak gittikçe netleşiyor. Sağ ve sol revizyonizm, likidasyonizm, anarkosendikalizm gibi sapmalar her alanda mahkum ediliyor. İşçi sınıfı sosyalizmi tüm saldırı ve ihanetlere karşı ideolojik ve örgütsel anlamda işçi sınıfımız arasında yaygınlaşıyor, güçleniyor. İşçi sınıfı sosyalistleri bu 15-16 Haziran'da şu şiarları haykırıyorlar:

YAŞASIN İŞÇİLERİN BİRLİĞİ,
HALKLARIN KARDEŞLİĞİ!
FAŞİZME KARŞI İLERİ!
KURTULUŞUMUZ SOSYALİZM,
SİLAHIMIZ PARTİ'DİR!

kitle

• Sahibi: M.Aköz • Sorumlu Müdürü: Bektaş Erdoğan • Yönetim Yeri: Abdüllatif Paşa Sokak 17/7 Aksaray - İSTANBUL • Yazışma Adresi: P.K. 34 Küçükesat - ANKARA • Abone Bedeli: 6 aylık 120. TL., 1 Yıllık 225. TL. Yurt dışı için iki katıdır. • Avrupa Temsilciliği: Meral Saraç, 465 Gelsenkirchen, Virchow str.122 ALMANYA • Dizgi: Çığ Yayıncılık • Baskı: Daily News Web Ofset